

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja

Druk nr 568
Warszawa, 10 lutego 2016 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o Trybunale Konstytucyjnym.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy panią poseł Kamilę Gasiuk-Pihowicz.

(-) Joanna Augustynowska; (-) Adam Cyrański; (-) Barbara Dolniak; (-) Grzegorz Furgo; (-) Kamila Gasiuk-Pihowicz; (-) Marta Golbik; (-) Zbigniew Gryglas; (-) Paulina Hennig-Kloska; (-) Paweł Kobyliński; (-) Ewa Lieder; (-) Radosław Lubczyk; (-) Katarzyna Lubnauer; (-) Krzysztof Mieszkowski; (-) Piotr Misiło; (-) Mirosław Pampuch; (-) Ryszard Petru; (-) Monika Rosa; (-) Marek Ruciński; (-) Joanna Scheuring-Wielgus; (-) Joanna Schmidt; (-) Michał Stasiński; (-) Elżbieta Stępień; (-) Mirosław Suchoń; (-) Adam Szłapka; (-) Krzysztof Truskolaski; (-) Kornelia Wróblewska; (-) Witold Zembaczyński.

U S T A W A
z dnia

o Trybunale Konstytucyjnym

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa organizację Trybunału Konstytucyjnego, zwanego dalej „Trybunałem”, oraz tryb postępowania przed Trybunałem.

Art. 2. Siedzibą Trybunału jest m. st. Warszawa.

Rozdział 2

Organy Trybunału

Art. 3. Organami Trybunału są Zgromadzenie Ogólne Sędziów Trybunału, zwane dalej „Zgromadzeniem Ogólnym”, oraz Prezes Trybunału.

Art. 4. Do kompetencji Zgromadzenia Ogólnego należy:

- 1) wybór kandydatów na stanowiska Prezesa i Wiceprezesa Trybunału;
- 2) wyrażanie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej oraz pozbawienie wolności sędziego Trybunału;
- 3) stwierdzanie wygaśnięcia mandatu sędziego Trybunału;
- 4) stwierdzanie utraty statusu sędziego Trybunału w stanie spoczynku;
- 5) uchwalanie regulaminu Trybunału;
- 6) uchwalanie statutu Biura Trybunału;
- 7) uchwalanie projektu dochodów i wydatków Trybunału;

8) wykonywanie innych czynności, przewidzianych dla Zgromadzenia Ogólnego w ustawie i regulaminie Trybunału.

Art. 5. 1. Zgromadzenie Ogólne podejmuje uchwały większością głosów, w obecności co najmniej 2/3 ogólnej liczby sędziów Trybunału, w tym Prezesa lub Wiceprezesa Trybunału, chyba że ustawa przewiduje inną większość.

2. Głosowanie jest jawne, o ile żaden z sędziów Trybunału nie zażąda wyłączenia jawności. Głosowanie z wyłączeniem jawności przeprowadza się w sprawach, o których mowa w art. 4 pkt 1–4.

Art. 6. 1. Prezesa Trybunału powołuje się na okres pięciu lat.

2. Kandydatów na Prezesa Trybunału zgłasza Zgromadzeniu Ogólnemu co najmniej dwóch sędziów Trybunału.

3. Zgromadzenie Ogólne przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej dwóch kandydatów na stanowisko Prezesa Trybunału, którzy w głosowaniu uzyskali kolejno największą liczbę głosów.

4. Wyboru kandydatów dokonuje się nie wcześniej niż trzy miesiące i nie później niż jeden miesiąc przed upływem kadencji urzędującego Prezesa Trybunału. W razie opróżnienia stanowiska Prezesa Trybunału przed upływem kadencji, wyboru kandydatów dokonuje się w terminie jednego miesiąca.

5. Obradom Zgromadzenia Ogólnego w części dotyczącej wyboru kandydatów na stanowisko Prezesa Trybunału przewodniczy najstarszy wiekiem sędzia Trybunału uczestniczący w Zgromadzeniu Ogólnym.

6. Do wyboru Wiceprezesa Trybunału przepisy ust. 1 - 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 7. 1. Prezes Trybunału kieruje pracami Trybunału, reprezentuje Trybunał na zewnątrz oraz wykonuje inne czynności określone w ustawie i regulaminie Trybunału.

2. Wiceprezes Trybunału zastępuje Prezesa Trybunału w czasie jego nieobecności oraz wykonuje inne czynności wynikające z podziału obowiązków ustalonego przez Prezesa Trybunału lub Zgromadzenie Ogólne.

3. W razie przeszkód w sprawowaniu obowiązków przez Prezesa oraz Wiceprezesa Trybunału, Prezesa Trybunału zastępuje sędzia Trybunału wyznaczony przez Prezesa Trybunału, a jeżeli żaden sędzia Trybunału nie został wyznaczony – najstarszy wiekiem sędzia Trybunału.

Art. 8. Prezes Trybunału przedkłada corocznie Sejmowi oraz Senatowi informację o istotnych problemach wynikających z działalności i orzecznictwa Trybunału.

Art. 9. 1. Projekt dochodów i wydatków Trybunału, o którym mowa w art. 4 pkt 7, minister właściwy do spraw finansów publicznych włącza do projektu budżetu państwa.

2. W zakresie wykonywania budżetu Trybunału Prezesowi Trybunału przysługują uprawnienia ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

Art. 10. 1. Wewnętrzną organizację pracy Trybunału i jego organów, w tym wynikające z niej powinności sędziów Trybunału, oraz inne sprawy wskazane w ustawie określa regulamin Trybunału. Regulamin Trybunału podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

2. Prezes Rady Ministrów ogłasza regulamin Trybunału w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” w terminie 7 dni od dnia jego przekazania do ogłoszenia.

Rozdział 3

Sędziowie Trybunału

Art. 11. 1. Sędzią Trybunału może być osoba, która w chwili wyboru jest sędzią albo sędzią w stanie spoczynku Sądu Najwyższego albo Naczelnego Sądu Administracyjnego, lub jest profesorem albo doktorem habilitowanym nauk prawnych oraz w chwili wyboru ma ukończone 40 lat oraz nie ma ukończonych 65 lat.

2. Osobą kandydującą na stanowisko sędziego Trybunału nie może być osoba, która jest członkiem partii politycznej oraz w okresie czterech lat przed dniem wyboru była członkiem partii politycznej, posłem, senatorem, członkiem Rady Ministrów, sekretarzem albo podsekretarzem stanu w Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej lub w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Art. 12. 1. Prawo zgłaszania kandydata na sędziego Trybunału przysługuje wyłącznie:

- 1) Zgromadzeniu Ogólnemu Sędziów Sądu Najwyższego,
- 2) Zgromadzeniu Ogólnemu Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego,
- 3) Krajowej Radzie Sądownictwa,
- 4) Naczelnej Radzie Adwokackiej,

5) Krajowej Radzie Radców Prawnych.

2. Wniosek, zawierający dane osobowe kandydata i jego oświadczenie o zgodzie na kandydowanie wraz z potwierdzeniem spełniania wymogów, o których mowa w art. 11, podmiot wymieniony w ust. 1 składa Marszałkowi Sejmu nie później niż trzy miesiące przed zakończeniem kadencji sędziego Trybunału, a w przypadku wygaśnięcia mandatu sędziego Trybunału przed upływem kadencji wniosek składa się w terminie jednego miesiąca od poinformowania przez Marszałka Sejmu, podmiotu wymienionego w ust. 1 o możliwości zgłoszenia kandydata na sędziego Trybunału.

Art. 13. 1. Marszałek Sejmu podaje niezwłocznie otrzymane kandydatury do publicznej wiadomości.

2. W terminie dwóch miesięcy przed końcem kadencji sędziego Trybunału albo dwóch miesięcy od opróżnienia stanowiska sędziego Trybunału Marszałek Sejmu powołuje komisję nadzwyczajną do wyłonienia kandydata na sędziego Trybunału, zwaną dalej „komisją”, w której skład wchodzi po dwóch przedstawicieli klubów parlamentarnych i klubów poselskich. Obradom komisji przewodniczy, bez prawa głosu, Marszałek Sejmu lub wyznaczony przez niego Wicemarszałek Sejmu.

3. Komisja, po publicznym wysłuchaniu zgłoszonych zgodnie z art. 12 osób i przeprowadzeniu głosowania, przedstawia Sejmowi w terminie miesiąca przed końcem kadencji sędziego Trybunału albo trzech miesięcy od opróżnienia stanowiska sędziego Trybunału trzech kandydatów na stanowisko sędziego Trybunału, którzy w komisji uzyskali największą liczbę głosów.

4. Komisja nie przeprowadza publicznego wysłuchania osoby, która z przyczyn od niej niezależnych nie mogła uczestniczyć w publicznym wysłuchaniu w terminie wyznaczonym przez komisję albo odmówiła na piśmie uczestnictwa w publicznym wysłuchaniu.

Art. 14. 1. Sędziego Trybunału wybiera indywidualnie na dziewięcioletnią kadencję Sejm bezwzględną większością głosów przy obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

2. Jeżeli w pierwszym głosowaniu żaden z kandydatów nie otrzyma bezwzględnej większości głosów, Sejm przystępuje niezwłocznie do wyboru spośród dwóch kandydatów, którzy otrzymali największą ilość głosów.

Art. 15. 1. Przed przystąpieniem do sprawowania urzędu sędziego Trybunału składa wobec Sejmu ślubowanie następującej treści: „Uroczyste ślubuję, że pełniąc powierzone mi

obowiązki sędziego Trybunału Konstytucyjnego, będę wiernie służyć Narodowi i stać na straży Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, czyniąc to bezstronnie, według mego sumienia i z najwyższą starannością oraz strzegąc godności sprawowanego urzędu.”. Ślubowanie może być złożone z dodaniem zdania „Tak mi dopomóż Bóg”.

2. Uchylenie się od złożenia ślubowania przez sędziego Trybunału w terminie 30 dni od dnia wyboru jest równoznaczne ze zrzeczeniem się stanowiska sędziego Trybunału.

Art. 16. Sędzia Trybunału jest upoważniony do dostępu do informacji niejawnych związanych z rozpoznawaną przez Trybunał sprawą.

Art. 17. 1. Sędzia Trybunału nie może podejmować innego zajęcia, o charakterze zarobkowym lub niezarobkowym, które utrudniałoby pełnienie przez niego obowiązków, uchybiałoby godności urzędu sędziego Trybunału lub mogłoby podważać zaufanie do jego bezstronności lub niezawisłości.

2. Prezes Trybunału może zezwolić sędziemu Trybunału na wykonywanie pracy naukowej i dydaktycznej w wyższej uczelni lub w instytucie naukowym w rozmiarze nie przekraczającym połowy etatu.

Art. 18. 1. Wniosek w sprawie wyrażenia zgody na pociągnięcie sędziego Trybunału do odpowiedzialności karnej oraz wnioski o wyrażenie zgody na pozbawienie wolności sędziego Trybunału, jeżeli czyn jest ścigany z oskarżenia publicznego, składa Prokurator Krajowy.

2. Wniosek w sprawie wyrażenia zgody na pociągnięcie sędziego Trybunału do odpowiedzialności karnej, jeżeli czyn jest ścigany z oskarżenia prywatnego, jest sporządzany przez adwokata lub radcę prawnego. Wymóg ten nie dotyczy wniosków sporządzonych we własnym imieniu przez sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych, radców Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa, notariuszy oraz profesorów lub doktorów habilitowanych nauk prawnych.

Art. 19. 1. Sędzia Trybunału odpowiada dyscyplinarnie przed Trybunałem za naruszenie przepisów prawa, uchybienie godności urzędu sędziego Trybunału lub inne nieetyczne zachowanie mogące podważać zaufanie do jego bezstronności lub niezawisłości.

2. Sędzia Trybunału odpowiada dyscyplinarnie także za swoje postępowanie przed objęciem stanowiska, jeżeli uchybił obowiązkowi piastowanego urzędu państwowego lub okazał się niegodny urzędu sędziego Trybunału.

3. Za wykroczenia sędzia Trybunału odpowiada tylko dyscyplinarnie.

Art. 20. 1. W postępowaniu dyscyplinarnym orzeka:

- 1) w pierwszej instancji – trzech sędziów Trybunału;
- 2) w drugiej instancji – pięciu sędziów Trybunału.

2. Sędziów Trybunału do składów orzekających w postępowaniu dyscyplinarnym i rzecznika dyscyplinarnego ustala w drodze losowania Prezes Trybunału. W losowaniu składu drugiej instancji nie uczestniczą sędziowie Trybunału, którzy orzekali w sprawie w pierwszej instancji.

Art. 21. Od orzeczenia dyscyplinarnego wydanego w drugiej instancji skarga kasacyjna nie przysługuje.

Art. 22. Karami dyscyplinarnymi są:

- 1) upomnienie;
- 2) nagana;
- 3) złożenie sędziego Trybunału z urzędu.

Art. 23. Czas pracy sędziego Trybunału jest określony wymiarem jego zadań.

Art. 24. 1. Wynagrodzenie zasadnicze sędziego Trybunału stanowi wielokrotność podstawy ustalenia tego wynagrodzenia, z zastosowaniem mnożnika 5,0.

2. Podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego Trybunału w danym roku stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748, 1240, 1302 i 1311).

3. Jeżeli przeciętne wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 2, jest niższe od przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za drugi kwartał roku poprzedzającego, przyjmuje się podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego Trybunału w dotychczasowej wysokości.

4. Wynagrodzenie Prezesa oraz Wiceprezesa Trybunału odpowiada wynagrodzeniu zasadniczemu sędziego Trybunału powiększonemu o dodatek funkcyjny ustalany według podstawy, o której mowa w ust. 2, z zastosowaniem mnożnika, odpowiednio: 1,2 oraz 0,8.

Art. 25. Sędziemu Trybunału stale zamieszkałemu poza m.st. Warszawą przysługuje bezpłatne zakwaterowanie w m.st. Warszawie oraz zwrot kosztów przejazdu i dodatek z tytułu rozłąki z rodziną na zasadach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 26 ust. 2a ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 269, z 2014 r. poz. 1199 oraz z 2015 r. poz. 1220).

Art. 26. Sędziowie Trybunału są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym na zasadach określonych w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. z 2006 r. Nr 216, poz. 1584, z późn. zm.¹⁾).

Art. 27. 1. Wygaśnięcie mandatu sędziego Trybunału przed upływem kadencji następuje w przypadku:

- 1) śmierci sędziego Trybunału;
- 2) zrzeczenia się przez sędziego Trybunału urzędu;
- 3) skazania sędziego Trybunału prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 4) prawomocnego orzeczenia o złożeniu sędziego Trybunału z urzędu.

2. Wygaśnięcie mandatu sędziego Trybunału stwierdza w przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 – Prezes Trybunału w drodze postanowienia, a w przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 2–4 – Zgromadzenie Ogólne w drodze uchwały.

3. Prezes Trybunału przekazuje niezwłocznie Marszałkowi Sejmu postanowienie lub uchwałę stwierdzające wygaśnięcie mandatu sędziego Trybunału.

Art. 28. 1. Sędzia Trybunału po zakończeniu kadencji przechodzi w stan spoczynku.

2. Sędzia Trybunału może na swój wniosek zostać przeniesiony w stan spoczynku, jeżeli z powodu choroby, ułomności lub utraty sił został uznany przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za trwale niezdolnego do pełnienia obowiązków sędziego

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U z 2008 r. Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 178, poz. 1375, z 2010 r. Nr 182, poz. 1228 oraz z 2015 r. poz. 1635.

Trybunału. W szczególnie uzasadnionym przypadku z wnioskiem o wydanie orzeczenia o trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków sędziego Trybunału z powodu jego choroby, ułomności lub utraty sił może wystąpić Zgromadzenie Ogólne. Uchwałę o przeniesieniu w stan spoczynku sędziego Trybunału trwale niezdolnego do pełnienia obowiązków sędziego podejmuje Zgromadzenie Ogólne.

Art. 29. Za naruszenie przepisów prawa oraz uchybienie godności urzędu sędziego Trybunału sędzia Trybunału w stanie spoczynku odpowiada dyscyplinarnie. Do odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziego Trybunału w stanie spoczynku art. 19 i art. 20 stosuje się odpowiednio, a karami dyscyplinarnymi są:

- 1) upomnienie;
- 2) nagana;
- 3) pozbawienie statusu sędziego w stanie spoczynku.

Art. 30. 1. W przypadku przejścia w stan spoczynku albo przeniesienia w stan spoczynku sędziemu Trybunału przysługuje jednorazowa odprawa w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia, które mu przysługiwało w miesiącu poprzedzającym miesiąc, w którym nastąpiło przejście lub przeniesienie w stan spoczynku.

2. Sędziemu Trybunału w stanie spoczynku przysługuje uposażenie w wysokości 75% ostatnio pobieranego wynagrodzenia miesięcznego z wyłączeniem dodatku funkcyjnego. Uposażenie to jest waloryzowane stosownie do zmian wynagrodzenia zasadniczego sędziów Trybunału.

Art. 31. 1. Utrata statusu sędziego Trybunału w stanie spoczynku następuje w przypadku:

- 1) zrzeczenia się przez sędziego Trybunału w stanie spoczynku tego statusu;
- 2) skazania sędziego Trybunału w stanie spoczynku prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 3) prawomocnego orzeczenia o pozbawieniu sędziego Trybunału w stanie spoczynku tego statusu.

2. Utratę statusu sędziego w stanie spoczynku stwierdza Zgromadzenie Ogólne w drodze uchwały.

Art. 32. 1. Do sędziego Trybunału w stanie spoczynku przepisy art. 17 stosuje się odpowiednio.

2. Zakazy, o których mowa w art. 17 ust. 1, nie dotyczą mianowania, powołania lub wyboru sędziego Trybunału w stanie spoczynku na stanowisko w organach państwowych, w stosunku do którego przepisy ustanawiają zakaz przynależności do partii politycznej, w międzynarodowych organach sądowych, w szczególności w Trybunale Sprawiedliwości Unii Europejskiej lub Europejskim Trybunale Praw Człowieka lub w organach organizacji międzynarodowych.

3. Wyplata uposażenia, o którym mowa w art. 30 ust. 2, ulega zawieszeniu na czas pełnienia funkcji, o których mowa w ust. 2.

Art. 33. W zakresie nieuregulowanym w ustawie do obowiązków i praw, w tym w zakresie stosunku służbowego, oraz odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów Trybunału stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2013 r. poz. 499, z późn. zm.²⁾), przy czym kompetencje Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego wykonuje Prezes Trybunału, a Kolegium Sądu Najwyższego – Zgromadzenie Ogólne.

Rozdział 4

Postępowanie przed Trybunałem – zasady ogólne

Art. 34. 1. Trybunał orzeka w składzie pięciu sędziów Trybunału, chyba że ustawa stanowi inaczej.

2. Trybunał orzeka w składzie trzech sędziów Trybunału w sprawach:

- 1) skarg konstytucyjnych;
- 2) pytań prawnych;
- 3) zgodności przepisów prawa wydawanych przez centralne organy państwowe z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi i ustawami.

3. Trybunał orzeka w pełnym składzie w sprawach:

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 504, 1031 i 1081 oraz z 2015 r. poz. 1066, 1167, 1240 i 1348.

- 1) stwierdzenia przeszkody w sprawowaniu urzędu przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz powierzenia Marszałkowi Sejmu tymczasowego wykonywania obowiązków Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) zgodności z Konstytucją celów lub działalności partii politycznych;
- 3) sporów kompetencyjnych między centralnymi konstytucyjnymi organami państwa;
- 4) o szczególnej zawilości lub doniosłości.

4. O uznaniu sprawy za szczególnie zawiłą albo o szczególnej doniosłości rozstrzyga Prezes Trybunału z własnej inicjatywy lub na wniosek składu orzekającego.

5. Orzekanie w pełnym składzie wymaga udziału co najmniej dziewięciu sędziów Trybunału. Rozprawie i posiedzeniu w pełnym składzie przewodniczy Prezes lub Wiceprezes Trybunału, a jeżeli istnieją przesłanki wyłączenia ich z udziału w orzekaniu lub inne ważne przyczyny – najstarszy wiekiem sędzia Trybunału.

Art. 35. Sędziów do składu orzekającego Trybunału, w tym przewodniczącego składu i sędziego sprawozdawcę, wyznacza Prezes Trybunału zgodnie z alfabetyczną listą sędziów, uwzględniając przy tym przedmiot, liczbę oraz kolejność wpływu spraw do Trybunału.

Art. 36. 1. Sędzia Trybunału jest wyłączony z udziału w rozpoznawaniu sprawy, jeżeli:

- 1) wydał lub uczestniczył w wydaniu aktu normatywnego będącego przedmiotem wniosku, pytania prawnego lub skargi konstytucyjnej;
- 2) wydał lub uczestniczył w wydaniu orzeczenia, decyzji administracyjnej lub innego rozstrzygnięcia, w sprawie pytania prawnego lub skargi konstytucyjnej;
- 3) jest uczestnikiem postępowania lub pozostaje z uczestnikiem postępowania w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy może oddziaływać na jego prawa i obowiązki;
- 4) był przedstawicielem, pełnomocnikiem lub doradcą uczestnika postępowania;
- 5) jest stroną w postępowaniu w sprawie, w której zostało przedstawione pytanie prawne lub stroną w tym postępowaniu jest jego małżonek, krewny lub powinowaty w linii prostej, krewny boczny do czwartego stopnia lub powinowaty boczny do drugiego stopnia;
- 6) zostanie uprawdopodobnione istnienie innych okoliczności mogących wywołać wątpliwości co do jego bezstronności.

2. Wyłączenie sędziego Trybunału z udziału w rozpoznawaniu sprawy następuje na żądanie sędziego, z urzędu lub na wniosek uczestnika postępowania.

3. O wyłączeniu sędziego Trybunału z przyczyn, o których mowa w ust. 1, rozstrzyga Trybunał w składzie określonym w art. 34 ust. 1.

Art. 37. 1. Trybunał orzekając jest związany zakresem zaskarżenia wskazanym we wniosku, pytaniu prawnym lub skardze konstytucyjnej.

2. Zakres zaskarżenia obejmuje wskazanie kwestionowanego aktu normatywnego lub jego części (określenie przedmiotu kontroli) oraz sformułowanie zarzutu niezgodności z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą (wskazanie wzorca kontroli).

Art. 38. Trybunał w toku postępowania bada wszystkie istotne okoliczności służące wszechstronnemu wyjaśnieniu sprawy.

Art. 39. Sądy i inne organy władzy publicznej są obowiązane udzielić Trybunałowi pomocy i na jego żądanie przedstawić akta postępowania wiążące się z postępowaniem przed Trybunałem, a także udzielić informacji niezbędnych do wszechstronnego wyjaśnienia sprawy.

Art. 40. 1. Postępowanie przed Trybunałem prowadzi się w formie pisemnej, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.

2. Wniosek, pytanie prawne i skarga konstytucyjna oraz inne pisma uczestników postępowania są składane w takiej liczbie egzemplarzy, która umożliwi ich doręczenie pozostałym uczestnikom oraz pozostawienie dwóch egzemplarzy w aktach sprawy.

Art. 41. 1. Rozprawy przed Trybunałem są jawne, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. Przewodniczący składu orzekającego może wyłączyć jawność rozprawy ze względu na bezpieczeństwo państwa lub ochronę informacji niejawnych o klauzuli tajności „tajne” lub „ściśle tajne”.

2. Świadek lub biegły może być przesłuchany co do okoliczności stanowiących informację niejawną o klauzuli tajności „tajne” lub „ściśle tajne” po zwolnieniu przez uprawniony organ od obowiązku zachowania tajemnicy. Odmowa zgody może być uzasadniona jedynie ważnym interesem państwa.

3. Świadek lub biegły nie korzysta z prawa odmowy złożenia zeznań, jeżeli Trybunał uzna odmowę zgody organu, o której mowa w ust. 2, za nieuzasadnioną.

Art. 42. 1. Uczestnikami postępowania przed Trybunałem są:

- 1) podmiot, który złożył wniosek, zwany dalej „wnioskodawcą”;
- 2) sąd, który przedstawił Trybunałowi pytanie prawne, zwany dalej „sądem pytającym”;
- 3) podmiot, który złożył skargę konstytucyjną, zwany dalej „skarżącym”;
- 4) organ, który wydał akt normatywny będący przedmiotem wniosku, pytania prawnego lub skargi konstytucyjnej;
- 5) Prokurator Krajowy;
- 6) Rada Ministrów, z wyjątkiem spraw zgodności z Konstytucją celów lub działalności partii politycznych oraz sporów kompetencyjnych pomiędzy centralnymi konstytucyjnymi organami państwa;
- 7) Sejm, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej i minister właściwy do spraw zagranicznych w sprawach zgodności z Konstytucją umów międzynarodowych ratyfikowanych w trybie art. 89 ust. 1 Konstytucji;
- 8) Sejm, Senat, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej i minister właściwy do spraw zagranicznych w sprawach zgodności z Konstytucją umów międzynarodowych ratyfikowanych w trybie art. 90 ust. 2 i 3 Konstytucji;
- 9) Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej i minister właściwy do spraw zagranicznych w sprawach zgodności z Konstytucją innych ratyfikowanych umów międzynarodowych;
- 10) Rzecznik Praw Obywatelskich, jeżeli zgłosił udział w postępowaniu;
- 11) Rzecznik Praw Dziecka, jeżeli zgłosił udział w postępowaniu wszczętym na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich lub w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej, dotyczących praw dziecka;
- 12) centralny konstytucyjny organ państwa pozostający w sporze w postępowaniu w sprawie rozstrzygnięcia sporu kompetencyjnego;
- 13) organ statutowy partii politycznej w postępowaniu w sprawie zgodności z Konstytucją celów lub działalności partii politycznych;
- 14) podmioty, o których mowa w art. 92 ust. 3, w postępowaniu w sprawie stwierdzenia przeszkody w sprawowaniu urzędu przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Uczestnik postępowania działa przed Trybunałem osobiście, przez przedstawiciela lub przez pełnomocnika.

3. Przedstawicielem sądu pytającego może być tylko sędzia składu orzekającego w sprawie, w której zostało przedstawione pytanie prawne.

4. Przedstawicielem Prokuratora Krajowego może być prokurator Prokuratury Krajowej.

5. Przedstawicielem Sejmu, Marszałka Sejmu i grupy posłów mogą być tylko posłowie. Grupa posłów oraz Marszałek Sejmu, w przypadku gdy jest wnioskodawcą, oprócz przedstawicieli mogą ustanowić nie więcej niż 2 pełnomocników niebędących posłami.

6. Przedstawicielem Senatu, Marszałka Senatu i grupy senatorów mogą być tylko senatorowie. Grupa senatorów oraz Marszałek Senatu, w przypadku gdy jest wnioskodawcą, oprócz przedstawicieli mogą ustanowić nie więcej niż 2 pełnomocników niebędących senatorami.

Art. 43. Akta sprawy toczącej się przed Trybunałem są jawne. Przeglądanie akt sprawy oraz sporządzanie i otrzymywanie odpisów, kopii lub wyciągów z tych akt w zakresie obejmującym dane osobowe jest dopuszczalne po dokonaniu anonimizacji tych danych.

Art. 44. Wniosek, pytanie prawne i skarga konstytucyjna powinny spełniać wymagania przewidziane dla pisma procesowego.

Art. 45. 1. Do wniosku składanego przez grupę posłów lub senatorów dołącza się listę posłów lub senatorów popierających wniosek wraz z ich podpisami.

2. We wniosku złożonym przez podmiot, o którym mowa w art. 191 ust. 1 pkt 3–5 Konstytucji, należy także:

- 1) uzasadnić, powołując przepis prawa lub statutu, że kwestionowana ustawa lub inny akt normatywny dotyczy spraw objętych zakresem działania wnioskodawcy;
- 2) w przypadku podmiotu, o którym mowa w art. 191 ust. 1 pkt 4 Konstytucji, powołać przepis prawa lub postanowienie statutu wskazujące, że wnioskodawca jest ogólnokrajowym organem lub ogólnokrajową władzą.

Art. 46. 1. Pytanie prawne ma formę postanowienia.

2. Pytanie prawne winno zawierać wyjaśnienie, w jakim zakresie odpowiedź na pytanie prawne może mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, w związku z którą zostało przedstawione.

3. Do pytania prawnego dołącza się akta sprawy, w związku z którą zostało przedstawione.

Art. 47. 1. Skargę konstytucyjną wnosi się po wyczerpaniu przez skarżącego drogi prawnej, w terminie 3 miesięcy od doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia.

2. W skardze konstytucyjnej należy:

- 1) udokumentować datę doręczenia wyroku, decyzji lub innego rozstrzygnięcia, o których mowa w ust. 1;
- 2) poinformować, czy od wyroku, decyzji lub innego rozstrzygnięcia, o których mowa w ust. 1, został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia.

3. Do skargi konstytucyjnej dołącza się:

- 1) odpis wyroku, decyzji lub inne rozstrzygnięcia, o których mowa w ust. 1;
- 2) odpis wyroku, decyzji lub innego rozstrzygnięcia potwierdzającego wyczerpanie drogi prawnej, o której mowa w ust. 1;
- 3) pełnomocnictwo szczególne.

Art. 48. 1. W zakresie sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej oraz reprezentowania skarżącego w postępowaniu przed Trybunałem istnieje obowiązek zastępstwa skarżącego przez adwokata lub radcę prawnego.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli skarżący jest sędzią, prokuratorem, adwokatem, radcą prawnym lub notariuszem albo profesorem lub doktorem habilitowanym nauk prawnych.

3. W razie niemożności poniesienia kosztów pomocy prawnej skarżący może złożyć do sądu rejonowego swojego miejsca zamieszkania wnioski o ustanowienie dla niego adwokata lub radcy prawnego z urzędu, na podstawie przepisów o postępowaniu cywilnym.

4. Złożenie wniosku, o którym mowa w ust. 3, wstrzymuje bieg terminu do wniesienia skargi. Wznowienie biegu tego terminu następuje pierwszego dnia po dniu:

- 1) doręczenia adwokatowi lub radcy prawnemu rozstrzygnięcia właściwego organu o wyznaczeniu go pełnomocnikiem skarżącego;
- 2) uprawomocnienia się postanowienia sądu o oddaleniu wniosku o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego;

- 3) doręczenia skarżącemu postanowienia oddalającego zażalenie na postanowienie o oddaleniu wniosku o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego.

Art. 49. Jeżeli skarżący wniósł nadzwyczajny środek zaskarżenia, Trybunał może zawiesić postępowanie do czasu rozpoznania tego środka.

Art. 50. 1. Trybunał może wydać postanowienie tymczasowe o zawieszeniu lub wstrzymaniu wykonania orzeczenia w sprawie, której skarga dotyczy, jeżeli wykonanie wyroku, decyzji lub innego rozstrzygnięcia mogłoby spowodować skutki nieodwracalne dla skarżącego albo gdy przemawia za tym ważny interes skarżącego lub ważny interes publiczny.

2. Trybunał uchyla postanowienie tymczasowe, jeżeli ustaną przyczyny jego wydania.

Art. 51. 1. W sprawach wszczętych na podstawie wniosku grupy posłów lub senatorów, o którym mowa w art. 191 ust. 1 pkt 1 Konstytucji, z dniem zakończenia kadencji Sejmu i Senatu postępowanie ulega zawieszeniu na 3 miesiące.

2. Trybunał postanawia o podjęciu zawieszzonego postępowania, jeżeli w terminie, o którym mowa w ust. 1, wniosek grupy posłów lub senatorów uzyska poparcie odpowiednio 50 posłów lub 30 senatorów kolejnej kadencji Sejmu i Senatu.

3. Po bezskutecznym upływie terminu, o którym mowa w ust. 1, Trybunał zawieszzone postępowanie umarza.

Art. 52. 1. Koszty postępowania przed Trybunałem ponosi Skarb Państwa.

2. W przypadku uwzględnienia skargi, wraz z orzeczeniem o niezgodności ustawy lub innego aktu normatywnego albo ich części, będących przedmiotem skargi, Trybunał, w drodze postanowienia, orzeka na rzecz skarżącego zwrot kosztów postępowania, odpowiednio od Sejmu lub organu, który wydał akt normatywny. W uzasadnionych przypadkach Trybunał może orzec zwrot kosztów postępowania przed Trybunałem również wówczas, gdy nie uwzględnił skargi albo postępowanie w sprawie skargi umorzył lub odmówił nadania skardze dalszego biegu.

3. Do określania kosztów reprezentowania skarżącego przez adwokata lub radcę prawnego stosuje się przepisy w sprawie opłat za czynności adwokatów i radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Art. 53. W sprawach nieuregulowanych w ustawie lub w regulaminie Trybunału, do postępowania przed Trybunałem stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. 2014 r. poz. 101, z późn. zm.³⁾).

Art. 54. 1. Trybunał sygnalizuje Sejmowi i Senatowi oraz innym organom stanowiącym prawo istnienie uchybień i luk w prawie, których usunięcie jest niezbędne do zapewnienia spójności systemu prawnego Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Prezes Trybunału może zwrócić się do adresata sygnalizacji o poinformowanie Trybunału o stanowisku w sprawie będącej przedmiotem sygnalizacji.

Art. 55. 1. Prezes Trybunału przedkłada corocznie Sejmowi oraz Senatowi informację o istotnych problemach wynikających z działalności i orzecznictwa Trybunału.

2. Nad informacją, o której mowa w ust. 1, w Sejmie i Senacie nie przeprowadza się głosowania.

3. Informację, o której mowa w ust. 1, Prezes Trybunału przekazuje: Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, Prezesowi Rady Ministrów, Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego, Prezesowi Naczelnego Sądu Administracyjnego, Przewodniczącemu Krajowej Rady Sądownictwa, Prokuratorowi Generalnemu, Rzecznikowi Praw Obywatelskich, Rzecznikowi Praw Dziecka, Prezesowi Najwyższej Izby Kontroli, Przewodniczącemu Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji oraz Prezesowi Narodowego Banku Polskiego.

Rozdział 5

Wstępna kontrola wniosków, pytań prawnych i skarg

Art. 56. 1. Wniosek złożony przez podmiot, o którym mowa w art. 191 ust. 1 pkt 1 i 2 Konstytucji, oraz pytanie prawne Prezes Trybunału kieruje do rozpoznania, jeżeli spełniają wymagania przewidziane w ustawie.

2. Jeżeli wniosek lub pytanie prawne nie spełniają wymagań przewidzianych w ustawie, a usunięcie braków jest możliwe, Prezes Trybunału wydaje zarządzenie, w którym wzywa do ich usunięcia w terminie 7 dni od doręczenia tego zarządzenia.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 293, 379, 435, 567, 616, 945, 1091, 1161, 1296, 1585, 1626, 1741 i 1924 oraz z 2015 r. poz. 2, 4, 218, 539, 978, 1062, 1137, 1199, 1311, 1418, 1419, 1505, 1527, 1567, 1587, 1595, 1634 i 1635.

Art. 57. 1. Wniosek lub pytanie prawne złożony przez podmiot, o którym mowa w art. 191 ust. 1 pkt 3–5 Konstytucji, Prezes Trybunału kieruje do wstępnego rozpoznania w celu rozstrzygnięcia, czy spełniają wymagania warunkujące nadanie im dalszego biegu.

2. Jeżeli wniosek lub pytanie prawne nie spełnia wymagań przewidzianych w ustawie, a usunięcie braków jest możliwe, przewodniczący składu orzekającego wydaje zarządzenie, w którym wzywa do ich usunięcia w terminie 7 dni od doręczenia tego zarządzenia.

3. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania dalszego biegu wnioskowi lub pytaniu prawnemu jeżeli:

- 1) braki, o których mowa w ust. 2, nie zostały usunięte w terminie;
- 2) wniosek lub pytanie prawne zostały cofnięte;
- 3) wniosek lub pytanie prawne są oczywiście bezzasadne;
- 4) wydanie orzeczenia jest zbędne lub niedopuszczalne;
- 5) akt normatywny w zakwestionowanym zakresie utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia, chyba że wydanie orzeczenia w sprawie jest konieczne do ochrony konstytucyjnych wolności i praw.

4. Jeżeli wniosek lub pytanie prawne spełniają wymagania przewidziane w ustawie oraz nie zachodzą okoliczności, o których mowa w ust. 3, Trybunał wydaje postanowienie o nadaniu wnioskowi lub pytaniu prawnemu dalszego biegu.

Art. 58. 1. Skargę konstytucyjną Prezes Trybunału kieruje do wstępnego rozpoznania przez wskazanego przez siebie zgodnie z kryteriami określonymi w art. 35 sędziego Trybunału, w celu rozstrzygnięcia czy skarga ta spełnia wymagania warunkujące nadanie jej dalszego biegu.

2. Przepisy art. 57 ust. 2-4 stosuje się odpowiednio..

3. Skarżący może zastrzec w skardze nieujawnianie jego danych osobowych w publikacji postanowienia Trybunału, o którym mowa w art. 57 ust. 3.

Art. 59. Wewnętrzny tok postępowania z wnioskami, pytaniami prawnymi i skargami określa regulamin Trybunału.

Rozdział 6

Rozprawy i posiedzenia

Art. 60. Wniosek, pytanie prawne lub skargę Prezes Trybunału kieruje do rozpoznania przez właściwy skład orzekający w terminie 14 dni od daty wpłynięcia wniosku, pytania prawnego lub skargi.

Art. 61. 1. Trybunał rozpoznaje wniosek, pytanie prawne lub skargę na rozprawie albo na posiedzeniu niejawnym.

2. O rozpoznaniu wniosku, pytania prawnego lub skargi na rozprawie rozstrzyga skład orzekający z własnej inicjatywy albo po rozpatrzeniu wniosku w tej sprawie wnioskodawcy, sądu pytającego lub skarżącego.

3. Prezes Trybunału może zwrócić się do przewodniczącego składu orzekającego o rozpoznanie wniosku, pytania prawnego lub skargi na rozprawie, jeżeli przemawia za tym ważny interes publiczny.

Art. 62. 1. Prezes Trybunału zawiadamia uczestników postępowania o przekazaniu wniosku, pytania prawnego lub skargi do rozpoznania przez skład orzekający, doręczając im odpisy wniosku, pytania prawnego lub skargi.

2. Uczestnik postępowania przedstawia pisemne stanowisko w sprawie w terminie określonym przez skład orzekający, nie dłuższym niż 2 miesiące.

3. Rzecznik Praw Obywatelskich, w terminie 30 dni od doręczenia zawiadomienia, może zgłosić udział w postępowaniu, a w razie zgłoszenia udziału – w terminie 30 dni od takiego zgłoszenia przedstawia pisemne stanowisko w sprawie.

4. Do Rzecznika Praw Dziecka, w postępowaniu wszczętym na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich oraz w postępowaniu w sprawie skargi, dotyczących praw dziecka, przepisy ust. 1 i 3 stosuje się odpowiednio.

5. Na wniosek uczestnika, w uzasadnionych przypadkach Prezes Trybunału może wyznaczyć inny termin przedstawienia stanowiska.

6. Trybunał może zwracać się do innych organów lub podmiotów o zajęcie stanowiska w sprawie, w wyznaczonym terminie, nie dłuższym niż 2 miesiące.

Art. 63. 1. Jeżeli w co najmniej dwóch wnioskach, pytaniach prawnych lub skargach jednakowo określono przedmiot kontroli, Prezes Trybunału może zarządzić łączne rozpoznanie tych wniosków, pytań prawnych lub skarg.

2. O łącznym rozpoznaniu wniosków, pytań prawnych albo skarg rozstrzyga Prezes Trybunału, wyznaczając skład orzekający. Prezes Trybunału może zarządzić łączne rozpoznanie również na wniosek składu orzekającego.

Art. 64. 1. Jeżeli orzeczenie Trybunału może wywoływać skutki wiążące się z nakładami finansowymi nieprzewidzianymi w ustawie budżetowej lub ustawie o prowizorium budżetowym, Prezes Trybunału może zwrócić się do Rady Ministrów o przedstawienie, w terminie 2 miesięcy, opinii w sprawie.

2. W uzasadnionych przypadkach Prezes Trybunału może wyznaczyć inny termin przedstawienia opinii.

3. Nieprzedstawienie opinii przez Radę Ministrów w terminie nie wstrzymuje rozpoznania sprawy.

Art. 65. 1. W sprawie skargi konstytucyjnej oraz w sprawie pytania prawnego Trybunał orzeka w terminie 6 miesięcy od wniesienia skargi lub pytania prawnego. W uzasadnionych przypadkach, skład orzekający może przedłużyć termin na wydanie orzeczenia o kolejne 6 miesięcy.

2. Postanowienia ust. 1 nie mają zastosowania w przypadku przekazania skargi lub pytania prawnego do rozstrzygnięcia w pełnym składzie ze względu na okoliczności określone w art. 34 ust. 3 pkt 4.

Art. 66. 1. W sprawie zgodności z Konstytucją ustawy budżetowej albo ustawy o prowizorium budżetowym przed ich podpisaniem Trybunał orzeka w terminie 2 miesięcy od złożenia wniosku.

2. Uczestnicy postępowania, o którym mowa w ust. 1, przedstawiają stanowisko w terminie określonym przez Prezesa Trybunału.

Art. 67. Przewodniczący składu orzekającego wydaje zarządzenia mające na celu właściwe i sprawne przygotowanie rozprawy lub posiedzenia niejawnego.

Art. 68. 1. Przewodniczący składu orzekającego wyznacza termin rozprawy oraz zawiadamia o nim uczestników postępowania.

2. Rozprawa nie może odbyć się wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia doręczenia uczestnikom postępowania zawiadomienia o jej terminie.

3. Trybunał odracza rozprawę w razie braku dowodu doręczenia uczestnikom postępowania zawiadomienia o jej terminie lub w razie stwierdzonej nieprawidłowości w doręczeniu albo z innej ważnej przyczyny.

4. Odraczając rozprawę, Trybunał może wyznaczyć nowy termin, o którym zawiadamia uczestników postępowania. Przepisu ust. 2 nie stosuje się.

Art. 69. 1. Obecność na rozprawie wnioskodawcy lub jego przedstawiciela lub pełnomocnika oraz pełnomocnika skarżącego jest obowiązkowa.

2. W razie niestawienia się prawidłowo zawiadomionych wnioskodawcy lub jego przedstawiciela albo pełnomocnika lub pełnomocnika skarżącego Trybunał umarza postępowanie albo odracza rozprawę.

3. Nieobecność na rozprawie innych prawidłowo zawiadomionych uczestników postępowania nie wstrzymuje rozpoznania sprawy.

Art. 70. Przewodniczący składu orzekającego kieruje rozprawą oraz wydaje zarządzenia niezbędne do utrzymania powagi, spokoju i porządku na rozprawie, a w razie potrzeby stosuje środki przewidziane w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 133 z późn. zm.⁴⁾).

Art. 71. Rozprawa rozpoczyna się wywołaniem sprawy, po czym odpowiednio wnioskodawca, sąd pytający lub skarżący, a następnie pozostali uczestnicy postępowania, przedstawiają swoje stanowiska, argumenty i dowody na ich poparcie oraz udzielają odpowiedzi na zadawane przez sędziów pytania. Przewodniczący składu orzekającego udziela głosu każdemu uczestnikowi postępowania, a także w razie potrzeby organom lub podmiotom wezwanym do udziału w postępowaniu.

Art. 72. Jeżeli Trybunał uzna sprawę za dostatecznie wyjaśnioną, przewodniczący składu orzekającego zamyka rozprawę.

Art. 73. 1. Trybunał może rozpoznać wniosek, pytanie prawne lub skargę na posiedzeniu niejawnym, jeżeli:

- 1) pisemne stanowiska uczestników postępowania oraz pozostałe dowody zgromadzone w sprawie stanowią wystarczającą podstawę do wydania orzeczenia lub
- 2) sprawa dotyczy zagadnienia prawnego, które zostało wystarczająco wyjaśnione we wcześniejszych orzeczeniach Trybunału.

2. O rozpoznaniu wniosku, pytania prawnego lub skargi na posiedzeniu niejawnym rozstrzyga skład orzekający.

3. Przewodniczący składu orzekającego zawiadamia uczestników postępowania, że rozpoznanie sprawy nastąpi na posiedzeniu niejawnym.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 509, 694, 1066, 1224, 1309, 1311, 1418, 1595 i 1781.

Rozdział 7

Orzeczenia Trybunału

Art. 74. Trybunał rozstrzyga sprawę, wydając orzeczenie w formie wyroku, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Art. 75. Trybunał wydaje postanowienia w sprawach:

- 1) stwierdzenia przeszkody w sprawowaniu urzędu przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz powierzenia Marszałkowi Sejmu tymczasowego wykonywania obowiązków Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) innych, w których ustawa tak stanowi lub niewymagających wydania wyroku.

Art. 76. 1. Postanowienia Trybunału kończące postępowanie wydawane są po zamknięciu rozprawy lub na posiedzeniu niejawnym. Wymagają one uzasadnienia.

2. Postanowienia Trybunału niekończące postępowania w sprawie mogą być uchylane lub zmieniane wskutek zmiany okoliczności.

Art. 77. Trybunał wydaje orzeczenie po niejawnej naradzie sędziów składu orzekającego, którą kieruje przewodniczący składu.

Art. 78. 1. Orzeczenie Trybunału zapada większością głosów.

2. Sędzia składu orzekającego, który nie zgadza się z orzeczeniem Trybunału, może, podpisując orzeczenie, zgłosić zdanie odrębne. Zdanie odrębne może dotyczyć także samego uzasadnienia.

Art. 79. 1. Orzeczenie Trybunału zawiera:

- 1) wskazanie składu orzekającego i protokolanta;
- 2) sygnaturę akt, datę, miejsce oraz tryb wydania orzeczenia;
- 3) wskazanie podmiotu, który zainicjował postępowanie przed Trybunałem, oraz pozostałych uczestników postępowania;
- 4) określenie aktu normatywnego lub jego części, którego dotyczy orzeczenie;
- 5) przedstawienie zarzutów podmiotu, który zainicjował postępowanie przed Trybunałem;
- 6) rozstrzygnięcie Trybunału;

- 7) podpisy sędziów składu orzekającego;
- 8) informację o zgłoszeniu zdania odrębnego.

2. Jeżeli Trybunał postanowi, że utrata mocy obowiązującej aktu normatywnego lub jego części nastąpi w innym terminie niż dzień wejścia w życie orzeczenia, w orzeczeniu określa się termin utraty mocy obowiązującej tego aktu lub jego części.

3. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do orzeczeń Trybunału w innych sprawach niż dotyczące badania hierarchicznej zgodności norm prawnych.

Art. 80. Przedmiotem rozstrzygnięcia Trybunału może być czynność prawodawcza lub treść aktu normatywnego albo jego części.

Art. 81. 1. Orzeczenia kończące sprawę, z wyjątkiem postanowień, o których mowa w art. 57 ust. 3 oraz postanowień, o których mowa w art. 83 ust. 1, Trybunał ogłasza publicznie.

2. Trybunał zawiadamia uczestników postępowania o terminie publicznego ogłoszenia orzeczenia.

3. Podczas ogłaszania orzeczenia wszyscy obecni w sali rozpraw, z wyjątkiem składu orzekającego, stoją.

4. Przewodniczący składu orzekającego lub sędzia sprawozdawca podaje zasadnicze motywy uzasadnienia orzeczenia. Sędzia, który zgłosił zdanie odrębne, o którym mowa w art. 78 ust. 2, może przedstawić uzasadnienie swego stanowiska.

Art. 82. 1. Odpis orzeczenia wraz z uzasadnieniem i zdaniem odrębnymi doręcza się niezwłocznie uczestnikom postępowania.

2. Prezes Trybunału przesyła niezwłocznie odpis orzeczenia wraz z uzasadnieniem i zdaniem odrębnymi Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałkowi Sejmu oraz Marszałkowi Senatu, niezależnie od tego, czy organy te były uczestnikami postępowania przed Trybunałem.

Art. 83. 1. Trybunał na posiedzeniu niejawnym wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania:

- 1) na skutek cofnięcia wniosku, pytania prawnego lub skargi;
- 2) jeżeli wydanie orzeczenia jest niedopuszczalne;
- 3) jeżeli wydanie orzeczenia jest zbędne, w szczególności gdy w rozpoznawanej sprawie nie występuje istotne zagadnienie prawne wymagające rozstrzygnięcia Trybunału;

4) jeżeli akt normatywny w zakwestionowanym zakresie utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał;

5) w przypadku, o którym mowa w art. 51 ust. 3.

2. Jeżeli okoliczności, o których mowa w ust. 1 pkt 1–4, ujawnią się na rozprawie, Trybunał wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania.

3. Trybunał nie umarza postępowania z przyczyny, o której mowa w ust. 1 pkt 4, jeżeli wydanie orzeczenia jest konieczne dla ochrony konstytucyjnych wolności i praw.

Art. 84. 1. Orzeczenia Trybunału ogłasza się na zasadach i w trybie określonych w Konstytucji oraz ustawie z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1484 i 1890).

2. Ogłoszenie orzeczeń Trybunału zarządza Prezes Trybunału.

3. Prezes Rady Ministrów ogłasza orzeczenie Trybunału niezwłocznie lecz nie później niż 3 dni od dnia doręczenia tego zarządzenia przez Prezesa Trybunału.

Art. 85. 1. Trybunał wydaje zbiór orzeczeń – „Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Zbiór Urzędowy”.

2. W zbiorze, o którym mowa w ust. 1, publikuje się orzeczenia Trybunału wraz z uzasadnieniami i zdaniem odrębnymi.

3. Zbiór, o którym mowa w ust. 1, jest wydawany w postaci elektronicznej. Nazwa „Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Zbiór Urzędowy” podlega ochronie prawnej.

Rozdział 8

Postępowanie w sprawie zgodności z Konstytucją celów lub działalności partii politycznych

Art. 86. 1. Wniosek w sprawie zgodności z Konstytucją celów lub działalności partii politycznej, Trybunał rozpoznaje w trybie przewidzianym dla wniosków w sprawie zgodności z Konstytucją aktów normatywnych.

2. Ciężar udowodnienia niezgodności z Konstytucją działalności partii politycznej spoczywa na wnioskodawcy.

3. Wątpliwości, których nie można wyjaśnić, rozstrzyga się na korzyść konstytucyjności działalności lub celów partii politycznej.

4. Do prowadzonych na rozprawie przesłuchań świadków, biegłych albo ujawniania dokumentów istotnych dla rozstrzygnięcia stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.⁵⁾).

5. W celu zebrania i utrwalenia dowodów w sprawie zgodności działalności partii politycznej z Konstytucją Trybunał może, w drodze postanowienia, zlecić Prokuratorowi Krajowemu przeprowadzenie dochodzenia. Zakres dochodzenia określony w postanowieniu jest wiążący. Do dochodzenia stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego.

Art. 87. Pytanie sądu prowadzącego ewidencję partii politycznych w sprawie zgodności z Konstytucją statutu partii politycznej, w zakresie celów partii i zasad działania partii określonych w statucie, Trybunał rozpoznaje na zasadach i w trybie przewidzianych dla pytania prawnego.

Rozdział 9

Postępowanie w sprawie rozstrzygnięcia sporu kompetencyjnego

Art. 88. 1. Trybunał rozstrzyga spory kompetencyjne, w przypadku gdy:

- 1) co najmniej dwa centralne konstytucyjne organy państwa uznają się za właściwe do rozstrzygnięcia tej samej sprawy lub wydały w niej rozstrzygnięcia;
- 2) co najmniej dwa centralne konstytucyjne organy państwa uznają się za niewłaściwe do rozstrzygnięcia określonej sprawy.

2. Trybunał rozpoznaje spory kompetencyjne w trybie przewidzianym dla wniosków w sprawie zgodności z Konstytucją aktów normatywnych.

⁵⁾ Zmiany tekstu wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1282 i 1436, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556 oraz z 2015 r. poz. 21, 290, 396, 1185, 1186, 1334, 1788 i 1855.

Art. 89. Wniosek o rozstrzygnięcie sporu kompetencyjnego powinien wskazywać przepis Konstytucji lub ustawy określający kompetencję, która została naruszona, oraz kwestionowane działania lub zaniechania.

Art. 90. 1. Wszczęcie postępowania przed Trybunałem powoduje zawieszenie postępowań przed organami, które prowadzą spór kompetencyjny.

2. Trybunał po zapoznaniu się ze stanowiskiem uczestników postępowania może wydać postanowienie o tymczasowym uregulowaniu kwestii spornych, zwłaszcza gdy przemawia za tym szczególnie ważny interes publiczny.

Rozdział 10

Postępowanie w sprawie stwierdzenia przeszkody w sprawowaniu urzędu przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 91. Marszałek Sejmu, we wniosku w sprawie stwierdzenia przeszkody w sprawowaniu urzędu przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, wskazuje okoliczności, które przejściowo uniemożliwiają Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej sprawowanie urzędu oraz uniemożliwiają zawiadomienie o tym Marszałka Sejmu.

Art. 92. 1. Trybunał rozpoznaje wniosek Marszałka Sejmu niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin od jego złożenia.

2. Trybunał rozpoznaje wniosek na rozprawie, z wyłączeniem jawności.

3. Uczestnikami postępowania są:

- 1) Marszałek Sejmu;
- 2) Marszałek Senatu;
- 3) Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego;
- 4) Prokurator Krajowy;
- 5) Szef Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

4. Jeżeli uczestnik postępowania nie może brać udziału w rozprawie osobiście, może wyznaczyć swojego przedstawiciela.

5. Przedstawicielem:

- 1) Marszałka Sejmu może być upoważniony przez niego Wicemarszałek Sejmu;

- 2) Marszałka Senatu może być upoważniony przez niego Wicemarszałek Senatu;
- 3) Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego może być upoważniony przez niego Prezes Sądu Najwyższego;
- 4) Prokuratora Krajowego może być upoważniony przez niego prokurator Prokuratury Krajowej;
- 5) Szefa Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej może być upoważniony przez niego zastępca Szefa Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

6. Nieobecność na rozprawie uczestnika postępowania albo jego przedstawiciela nie wstrzymuje rozpoznania wniosku.

Art. 93. 1. Jeżeli podczas rozprawy pojawią się wątpliwości dotyczące okoliczności, o których mowa w art. 91, Trybunał w drodze postanowienia może zlecić Prokuratorowi Krajowemu wykonanie określonych czynności w wyznaczonym terminie i odroczyć rozprawę.

2. Odroczenie rozprawy nie może trwać dłużej niż 24 godziny.

3. Prokurator Krajowy niezwłocznie zawiadamia Trybunał o wynikach czynności podjętych w celu wykonania postanowienia, o którym mowa w ust. 1.

Art. 94. 1. Trybunał wydaje postanowienie o stwierdzeniu przeszkody w sprawowaniu urzędu przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz o powierzeniu Marszałkowi Sejmu, nie dłużej niż na 3 miesiące, tymczasowego wykonywania obowiązków Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Postanowienie traci moc, jeżeli:

- 1) przed upływem określonego w nim terminu Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej zawiadomi Marszałka Sejmu oraz Trybunał o możliwości sprawowania urzędu;
- 2) zaistnieje okoliczność, o której mowa w art. 131 ust. 2 pkt 1, 2, 4 lub 5 Konstytucji.

Rozdział 11

Biuro Trybunału

Art. 95. Organizacyjne i administracyjne warunki pracy Trybunału zapewnia Prezes Trybunału oraz podległe mu Biuro Trybunału, zwane dalej „Biurem”.

2. Szczegółowy zakres zadań i strukturę Biura określa statut.

Art. 96. 1. Biurem kieruje szef Biura, którego powołuje i odwołuje Zgromadzenie Ogólne na wniosek Prezesa Trybunału.

2. Wynagrodzenie szefa Biura jest ustalane na podstawie przepisów o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, w zakresie dotyczącym sekretarza stanu.

Art. 97. 1. Pracownicy Biura zatrudnieni na stanowiskach związanych bezpośrednio z działalnością orzeczniczą Trybunału i pomocą w tym zakresie w pracy sędziów Trybunału tworzą służbę prawną Trybunału.

2. Wykaz stanowisk, na których zatrudnione osoby należą do służby prawnej Trybunału, oraz szczegółowe wymagania kwalifikacyjne związane z zajmowaniem tych stanowisk określa, w drodze zarządzenia wydanego na wniosek szefa Biura i po zasięgnięciu opinii Zgromadzenia Ogólnego, Prezes Trybunału.

Art. 98. 1. W sprawach nieuregulowanych w ustawie do pracowników Biura stosuje się przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych.

2. Szef Biura wykonuje wynikające z przepisów prawa kompetencje kierownika urzędu.

Rozdział 12

Przepisy zmieniające, przejściowe i końcowe

Art. 99. W ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2011 r. Nr 155, poz. 924 oraz z 2015 r. poz. 1064 i 1485) art. 43 otrzymuje brzmienie:

„Art. 43. Tryb postępowania w sprawach, o których mowa w art. 42, określa ustawa z dnia ... o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. ...).”.

Art. 100. W sprawach wszczętych i niezakończonych przed wejściem w życie ustawy, w postępowaniu przed Trybunałem stosuje się przepisy dotychczasowe, z wyjątkiem przepisów dotyczących:

- 1) ustalania liczby składu orzekającego;
- 2) kolejności rozpoznawania spraw;
- 3) okresu, przed upływem którego nie może się odbyć rozprawa.

Art. 101. Przepisy art. 11 stosuje się do sędziów Trybunału wybieranych na to stanowisko po dniu wejścia w życie ustawy.

Art. 102. Prezes Trybunału i Wiceprezes Trybunału wybrani przed dniem wejścia w życie ustawy pełnią funkcje do zakończenia kadencji zgodnie z przepisami dotychczasowymi.

Art. 103. Traci moc ustawa z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1064, 1928, 2147 i 2217.).

Art. 104. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Cel ustawy

Celem niniejszej ustawy jest uporządkowanie materii ustrojowej i organizacyjnej Trybunału Konstytucyjnego („Trybunał”) tak, aby utrzymać i wzmocnić pozycję Trybunału jako organu kontroli konstytucyjności aktów normatywnych oraz działania organów władzy publicznej. Ustawa ma na celu wzmocnienie niezależności Trybunału od innych władz, efektywności jego prac oraz wzmocnienie jego autorytetu społecznego.

Proponuje się by ustawa regulowała podstawowe zasady ustrojowe oraz mechanizmy działania Trybunału przy jednoczesnym skróceniu oraz uproszczeniu większości przepisów. Ze względu na znaczną liczbę zmian systemowych oraz redakcyjnych samej ustawy, zdecydowano się na stworzenie projektu nowej ustawy zamiast nowelizacji ustawy obowiązującej.

Proponuje się by w tekście projektu unikać wprowadzania przepisów, które albo powtarzały materię konstytucyjną (np. dawny art. 16 ustawy) lub regulowały materię, która w sposób odpowiedni regulowana jest w przepisach kodeksu postępowania cywilnego, do którego w sprawach nieuregulowanych projekt odsyła (np. dawny art. 106 ustawy). Zgodnie z zamierzeniami, ustawa powinna też pozostawiać odpowiedni zakres uprawnień dyskrejonalnych Prezesowi Trybunału oraz Zgromadzeniu Ogólnemu Sędziów.

Ustawa składa się z 12 rozdziałów, normujących organizację Trybunału, status sędziów Trybunału, reguły postępowania przez Trybunałem, status Biura Trybunału oraz niezbędne przepisy zmieniające, przejściowe i końcowe.

2. Główne założenia ustawy

W przedstawionym projekcie ustawy na uwagę zasługują następujące przepisy:

- 2.1. Określono kadencję Prezesa Trybunału jako 5 lat. Pięcioletnia kadencja jest z jednej strony wystarczająco długa aby urzędujący Prezes Trybunału stworzył strategię realizacji swoich zadań, a z drugiej strony nie na tyle długa, aby w przypadku braku właściwych działań mogła doprowadzić do rzeczywistej

marginalizacji orzeczeń Trybunału lub braku efektywności działań TK. Jednocześnie, ustawa nie przewiduje możliwości ponownego wyboru.

- 2.2. Doprecyzowano również procedurę wyboru Prezesa i Wiceprezesa Trybunału. Biorąc pod uwagę treść art. 194 ust. 2 Konstytucji przewidującego wyłącznie to, że wyboru Prezesa i Wiceprezesa dokonuje Prezydent oraz to, że kandydatów (tzn. minimum dwóch) przedstawia Zgromadzenie Ogólne sędziów Trybunału, zagadnienia doprecyzowujące mogą stanowić materię ustawową. Proponuje się by prawo zgłaszania kandydatów na Prezesa i Wiceprezesa Trybunału przysługiwało przynajmniej dwóm sędziom Trybunału, natomiast Prezydentowi powinno przedstawiać się dwie kandydatury, które uzyskały najwięcej głosów w Zgromadzeniu Ogólnym sędziów Trybunału. Z jednej strony, takie unormowanie zapewnia możliwość przedstawienia odpowiedniej liczby kandydatów przez sędziów Trybunału do Zgromadzenia Ogólnego, które z zaproponowanej puli wybiera dwóch kandydatów i przedstawia ich Prezydentowi. Takie rozwiązanie sprzyja osiągnięciu względnego kompromisu wobec dwóch kandydatów, w ramach Zgromadzenia Ogólnego. Z drugiej strony, rozwiązanie to nie marginalizuje roli Prezydenta RP w procesie wyboru Prezesa i Wiceprezesa, ponieważ ostateczny wybór Prezesa Trybunału spośród dwóch przedstawionych kandydatów, należał będzie właśnie do Prezydenta RP.
- 2.3. W ustawie wzmocniono mechanizm wyboru sędziów Trybunału. Po pierwsze, w celu wzmocnienia autorytetu Trybunału określono, że sędzią Trybunału może być tylko sędzia (lub sędzia w stanie spoczynku) Sądu Najwyższego, sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego lub doktor habilitowany lub profesor prawa. Osoby te spełniają konstytucyjne kryterium „wyróżniania się wiedzą prawniczą”, a jednocześnie zawężenie kręgu osób mogących pełnić tę funkcję sprzyjać będzie wyborowi kandydatów spośród najznamienitszych autorytetów prawniczych. Wprowadzono również mechanizm wzmacniający niezawisłość sędziów Trybunału poprzez doprecyzowanie wymogu apolityczności. W zaproponowanym projekcie wskazano bowiem, że kandydat na sędziego Trybunału nie może być członkiem partii politycznej oraz w okresie krótszym niż cztery lata przed dniem wyboru nie mógł być członkiem partii politycznej, posłem, senatorem, członkiem Rady Ministrów, sekretarzem albo podsekretarzem stanu w Kancelarii Prezydenta lub w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Wprowadzenie zakazu wykonywania obowiązków posła lub senatora lub członka Kancelarii Prezydenta czy Kancelarii Prezesa Rady Ministrów na cztery lata przed dniem wyboru na sędziego Trybunału ma wzmocnić niezależność sędziów od wpływów i nacisków politycznych. Czteroletni termin jest w ocenie projektodawcy wystarczający dla wyeliminowania spośród kandydatów na sędziów Trybunału aktywnych polityków, oraz uniezależnienia się potencjalnych kandydatów od wpływów politycznych, z którymi mogli być uprzednio związani. Określono listę instytucji mogących zgłaszać kandydatów na sędziów Trybunału, gwarantując w ten sposób ich maksymalną niezależność. W związku z tym, że Konstytucja RP nie przesądza kto może zgłaszać kandydatów na sędziów Trybunału postanowiono zapewniać szeroką reprezentację środowisk prawniczych w procesie wyboru kandydata, przy jednoczesnym zapewnieniu poszanowania funkcji kreacyjnej Sejmu. Takie rozwiązanie dodatkowo wzmacnia apolityczność Trybunału.

- 2.4. Dodatkowo, zgodnie z postulatami zgłaszanymi przez stronę społeczną, przewidziano obowiązkowy charakter odbycia debaty nad kandydaturami na sędziów TK oraz udział czynnika społecznego. Zgodnie z projektem, kandydatury na sędziów Trybunału zostają niezwłocznie podane do publicznej wiadomości przez Marszałka Sejmu. Następnie Marszałek Sejmu powołuje komisję sejmową, w której skład wchodzi po dwóch przedstawicieli klubów parlamentarnych i klubów poselskich, a która ma za cel publiczne wysłuchanie zgłoszonych kandydatów na sędziów Trybunału, oraz wyłonienie trzech ostatecznych kandydatów, których następnie przedstawia Sejmowi. Zaproponowana procedura zmierza do zapewnienia przejrzystości postępowania w sprawie wyłonienia kandydatów a następnie sędziów Trybunału.
- 2.5. Projektodawca, proponuje aby wybór sędziego Trybunału dokonywany był bezwzględną większością głosów w obecności przynajmniej połowy ustawowej liczby posłów. W trakcie prac nad projektem ustawy poświęcono wiele uwagi kwestii określenia mechanizmu wyboru sędziów zapewniającego jak największy kompromis społeczny dotyczący wybranego kandydata. Zdecydowano się natomiast na wprowadzenie dwuetapowego mechanizmu wyboru sędziego Trybunału, który ułatwi wybór sędziego w przypadku nieosiągnięcia wymaganej bezwzględnej większości w pierwszym głosowaniu. W sytuacji zatem, w której

Sejm w pierwszym etapie głosowania nie osiągnie kompromisu co do wyboru jednego z trzech kandydatów zaproponowanych przez komisję sejmową, w następnym głosowaniu weźmie udział już tylko dwóch kandydatów, którzy w pierwszym głosowaniu uzyskali największą liczbę głosów. W drugim etapie wybór sędziego, spośród dwóch kandydatów dokonywany będzie również bezwzględną większością głosów. Zaproponowana formuła powinna zapewnić szeroki konsensus polityczny w odniesieniu do danego kandydata.

- 2.6. Proponuje się by Sędziowie TK składali ślubowanie wobec organu, który ich powołuje, tj. Sejmu, co z jednej strony zapewni odpowiednią rangę takiego wydarzenia, a z drugiej strony umożliwi wyłączenie problematyki ślubowania z zakresu wydarzeń o charakterze politycznym.
- 2.7. Odpowiadając na krytykę dotyczącą efektywności i sprawności działań Trybunału ze względu na nadmierne obciążenie sędziów Trybunału, zajęciami spoza ich obowiązków związanych z wykonywaniem funkcji sędziego Trybunału, wprowadzono ograniczenie możliwości wykonywania innych zajęć o charakterze zarobkowym i niezarobkowym. Sędziowie za zgodą Prezesa Trybunału, mogą łączyć funkcję sędziego Trybunału z pracą naukową i dydaktyczną na uczelni wyższej lub w instytucie naukowym w wymiarze nie przekraczającym połowy etatu. Zaproponowane rozwiązanie jest kompromisem pomiędzy zapewnieniem efektywności funkcjonowania Trybunału i sprawności orzeczniczej jego Sędziów oraz wykorzystania potencjału naukowego sędziów Trybunału a także promocji działalności Trybunału i jego dorobku orzeczniczego. W zaproponowanym rozwiązaniu to do Prezesa Trybunału, który odpowiedzialny jest za sprawne funkcjonowanie Trybunału, należała będzie decyzja dotycząca umożliwienia pracy dydaktycznej i naukowej sędziemu Trybunału. W założeniach zatem, działalność dydaktyczna i naukowa sędziów Trybunału będzie możliwa tylko w sytuacji, w której nie będzie ona miała negatywnego wpływu na efektywność pracy danego sędziego a ostatecznie całego Trybunału.
- 2.8. Normując zasady ustalania liczebności składów orzekających kierowano się wymogami efektywności przy jednoczesnym poszanowaniu wagi wnoszonych do Trybunału spraw. Dlatego też przyjęto, że dorozumianym składem orzekającym będzie skład pięcioosobowy. Należy wziąć pod uwagę, że tryb wyboru sędziów

Trybunału zapewnia, że nawet skład trzyosobowy dysponować będzie odpowiednim zasobem wiedzy i doświadczenia dla wydania wyroku w „zwykłych” sprawach. Dlatego też wskazano, że w sprawach, w których szczególnie istotne jest sprawne orzekanie, tj. w sprawach skarg konstytucyjnych oraz pytań prawnych, orzekałby skład trzyosobowy. Składy trzyosobowe funkcjonują w niektórych systemach prawnych, np. niemiecki Federalny Trybunał Konstytucyjny („FTK”) orzeka w trzyosobowych izbach. Podobnie, jak w przypadku FTK czy w proponowanej regulacji, dorozumianym składem orzekającym w Trybunale Sprawiedliwości UE jest skład trzyosobowy. Skład pięcio- czy trzy-osobowy nie jest przy tym składem jedynie dopuszczalnym. W przypadkach określonych w ustawie Trybunał może orzekać w tzw. pełnym składzie (min. 9 sędziów), przy czym kompetencję do określenia właściwego składu ze względu na złożoność lub doniosłość sprawy, miałby Prezes Trybunału działający z inicjatywy własnej lub składu orzekającego. Należy też podkreślić, że ustawa nie pozostawia Prezesowi Trybunału całkowitej swobody w przydzieleniu sprawy konkretnym sędziom Trybunału, gdyż czyniąc to Prezes musi kierować się takimi kryteriami, jak alfabetyczna lista sędziów, przedmiot sprawy (np. podatkowa, dotycząca praw i wolności itp.), liczbę spraw będących w Trybunale w danym momencie oraz kolejność ich wpływu.

- 2.9. Podobnie uproszczeniu działalności Trybunału oraz efektywności orzecznictwa sprzyja regulacja dotycząca tzw. przedsądu w przypadku skarg konstytucyjnych. Ze względu na inne postanowienia, których celem jest sprzyjanie wnoszeniu takich skarg, należy spodziewać się ich zwiększonego wpływu. Dlatego też za zasadne należy uznać dopuszczenie by sędzia Trybunału jednoosobowo dokonał wstępnej oceny wymogów formalnych oraz innych przesłanek dopuszczalności skargi.
- 2.10. Przepisem, który ma za zadanie zwiększyć efektywność postępowania przed Trybunałem jest zobowiązanie Trybunału do rozstrzygnięcia skargi konstytucyjnej w terminie 6 miesięcy od jej wpływu i dopuszczenie możliwości przedłużenia tego terminu tylko raz o kolejne 6 miesięcy. Należy przy tym rozważyć sytuację, w której skarga dotyczyć będzie na tyle doniosłego zagadnienia, że będzie zasadne, po pierwsze, przekazanie jej do rozstrzygnięcia w pełnym składzie Trybunału, a po drugie, przyznanie Trybunałowi dłuższego

czasu na jej rozstrzygnięcie. Stąd wyłączenie przepisu zawierającego termin na wydanie wyroku w przypadku rozstrzygnięcia skargi przez pełny skład ze względu na zawilość lub doniosłość sprawy. Należy przy tym sobie zdać sprawę, że o ile naruszenie ww. terminu może nie rodzić określonych sankcji procesowych, pozostaje ów termin terminem wiążącym dla Trybunału.

- 2.11. Ustawa w swoim zamierzeniu pozostawia Prezesowi Trybunału, Zgromadzeniu Ogólnemu oraz składowi orzekającemu szeroki zakres uznania jeśli chodzi o tryb i elementy procedury. Poza posiłkowym zastosowaniem k.p.c., organizacja postępowania w dużym stopniu pozostaje w rękach przewodniczącego składu orzekającego. Należy dopuścić również możliwość korzystania z różnych, dogodnych form przeprowadzenia postępowania, dlatego zbyt sztywna regulacja ustawowa nie miałaby w tym przypadku uzasadnienia.
- 2.12. Kolejny przepis, nakazujący publikację wyroku niezwłocznie, lecz nie później niż 3 dni po doręczeniu odpowiedniego zarządzenia Prezesa Trybunału, ma za zadanie wzmocnić większą skuteczność wyroków Trybunału w świetle konstytucyjnego określenia tych wyroków jako mających moc powszechnie obowiązującą i ostateczną.

3. Skutki gospodarcze i społeczne. Skutki finansowe.

- 3.1. Ustawa nie wywołuje negatywnych skutków finansowych dla budżetu państwa. Zaproponowane rozwiązania mieszczą się w obecnym budżecie Trybunału, określonego w budżecie państwa.
- 3.2. Skutki społeczne ustawy są pozytywne. Wydarzenia związane z ustawą z dnia 25 czerwca 2015 r. oraz jej kolejnymi nowelizacjami spowodowały istotne obniżenie rangi i autorytetu Trybunału oraz spowodowały, że Trybunał może być kojarzony przede wszystkim z bieżącą polityką partyjną. Proponowane nowoczesne rozwiązania ustrojowe z jednej strony do wzrostu autorytetu Trybunału przez zawężenie grona potencjalnych sędziów oraz skłonienie organu wybierającego do większej refleksji nad zgłaszanymi kandydaturami, a z drugiej strony dodatkowo wzmacniają konstytucyjną niezawisłość sędziów Trybunału przez jednoznaczne oddzielenie ich od bieżących sporów politycznych.

- 3.3. Dodatkowo nie można pominąć wpływu projektowanych unormowań na sytuację prawną jednostki. Przyjęte rozwiązania mają zapewnić większą dostępność instytucji skargi konstytucyjnej a także zwiększyć efektywność Trybunału w rozstrzyganiu spraw indywidualnych.

4. Analiza zgodności ustawy z prawem UE

- 4.1. Proponowana ustawa jest zgodna z prawem UE. Istnienie silnego organu badającego zgodność działań władzy ustawodawczej i wykonawczej z konstytucją oraz chroniącego konstytucyjne prawa i wolności jednostek, są jawnie zgodne z wartościami, na których opiera się Unia, określonymi w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej, tj. zasadami poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości.

Warszawa, 24 lutego 2016 r.

BAS-WAPEiM-316/16

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Kamila Gasiuk-Pihowicz)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2012 r. poz. 32, ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektowanej regulacji

Projekt zmierza do uchwalenia ustawy o Trybunale Konstytucyjnym oraz do uchylecia ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1064, ze zm.). Projektowana ustawa określa siedzibę, organizację i tryb postępowania przed TK. Kolejne rozdziały projektowanej ustawy dotyczą przepisów ogólnych, organów TK, sędziów TK, zasad ogólnych postępowania przed TK, wstępnej kontroli wniosków, pytań prawnych i skarg, rozprawy i posiedzenia, orzeczeń TK, postępowań w sprawie zgodności z Konstytucją celów lub działalności partii politycznych, w sprawie rozstrzygnięcia sporu kompetencyjnego oraz w sprawie stwierdzenia przeszkody w sprawowaniu urzędu przez Prezydenta RP, biura TK i przepisów zmieniających, przejściowych i końcowych. Projekt zmierza do zmiany art. 43 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2011 r. Nr 155, poz. 924, ze zm.).

Projektowana ustawa ma wejść w życie po upływie 30 dni od dnia jej ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Materia, której dotyczy projekt, pozostaje poza zakresem regulacji prawa Unii Europejskiej.

3. Analiza projektu pod kątem prawa Unii Europejskiej

Projekt nie reguluje kwestii objętych zakresem prawa Unii Europejskiej.

4. Konkluzja

Projekt ustawy o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

M. Warciński

Michał Warciński

BAS-WAPEiM-317/16

Warszawa, 24 lutego 2016 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy poselski ustawy o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Kamila Gasiuk-Pihowicz) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

Projekt zmierza do uchwalenia ustawy o Trybunale Konstytucyjnym oraz do uchylenia ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1064, ze zm.). Projektowana ustawa określa siedzibę, organizację i tryb postępowania przed TK. Kolejne rozdziały projektowanej ustawy dotyczą przepisów ogólnych, organów TK, sędziów TK, zasad ogólnych postępowania przed TK, wstępnej kontroli wniosków, pytań prawnych i skarg, rozprawy i posiedzenia, orzeczeń TK, postępowań w sprawie zgodności z Konstytucją celów lub działalności partii politycznych, w sprawie rozstrzygnięcia sporu kompetencyjnego oraz w sprawie stwierdzenia przeszkody w sprawowaniu urzędu przez Prezydenta RP, biura TK i przepisów zmieniających, przejściowych i końcowych. Projekt nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Projekt nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.

Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

M. Warciński

Michał Warciński

RZECZPOSPOLITA POLSKA
PROKURATOR GENERALNY

Warszawa, dnia 3 marca 2016 r.

PG VII G 025.54.2016

Dot. GMS-WP-173-48/16

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L. dz. 03.03.2016

Data wpływu

Pan

Adam Podgórski

Zastępca Szefa

Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Podgórski

W związku z przekazaniem do wyrażenia opinii poselskim projektem ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, uprzejmie przedstawiam poniższe uwagi.

Zastrzeżenia natury konstytucyjnej budzi regulacja zawarta w projektowanym art. 11 ust. 1. Proponuje się istotne i radykalne ograniczenie kręgu osób mogących zostać sędzią Trybunału do sędziów (albo sędziów w stanie spoczynku) Sądu Najwyższego względnie Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz osób będących profesorami albo doktorami habilitowanymi nauk prawnych. Ograniczenie takie wykluczałoby możliwość wyboru na stanowisko sędziego Trybunału szeregu osób wyróżniających się wiedzą prawniczą, będących sędziami sądów powszechnych oraz wykonujących inne zawody prawnicze, lecz nieposiadających określonego stopnia lub tytułu naukowego (adwokatów, radców prawnych i prokuratorów). Przyjęcie projektowanego rozwiązania pozostawałoby w kolizji z art. 194 ust. 1 Konstytucji, gdyż

prowadzi do nadmiernego zawężenia kręgu kandydatów na stanowisko sędziego Trybunału Konstytucyjnego, co do których wskazany przepis ustawy zasadniczej formułuje wyłącznie kryterium wyróżniania się wiedzą prawniczą.

Podobnie, regulacja przewidziana w art. 11 ust. 2 *projektu*, eliminująca na długi okres (4 lat) potencjalnych kandydatów z możliwości wyboru na stanowisko sędziego Trybunału, z przyczyn ich pracy w centralnych strukturach państwa lub zaangażowania politycznego wydaje się pozostawać w kolizji ze wskazaną normą konstytucyjną. W wielu państwach kończący karierę wybitni politycy z powodzeniem pełnią funkcję sędziego sądu konstytucyjnego; nie ma racjonalnej przesłanki do eliminowania takich osób z kręgu potencjalnych kandydatów.

Warto podkreślić, że pojęcia konstytucyjne charakteryzują się autonomią i nie jest dopuszczalne ich definiowanie w drodze ustawowej, a tym bardziej pośrednie definiowanie wywołujące taki skutek, jak opisany wyżej.

Sposób uregulowania tej materii przyjęty w obecnie obowiązującej ustawie o Trybunale Konstytucyjnym wydaje się odpowiedni, gdyż gwarantuje dokonanie wyboru sędziego z szerszego kręgu kandydatów, obejmującego osoby wykonujące wszystkie zawody prawnicze i szeroką grupę sędziów, odsyłając do warunków koniecznych do uzyskania stanowiska sędziego Sądu Najwyższego lub sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Wątpliwą, ale jedynie na płaszczyźnie zasadności proponowanego uregulowania, a nie zaś jego konstytucyjności, jest przyznanie (w art. 12 ust. 1 *projektu*) prawa do zgłaszania kandydata na sędziego Trybunału pięciu kolegiальnym podmiotom, będącym reprezentantami różnych zawodów prawniczych, z pominięciem ciała reprezentującego prokuratorów. Przy uwzględnieniu faktu, że Prokurator Krajowy – w świetle omawianego projektu – ma być uczestnikiem postępowania przed Trybunałem, zasadne wydaje się przyznanie również temu środowisku prawniczemu prawa do zgłaszania kandydata na sędziego Trybunału.

W rozdziale 5 *projektu* uregulowano materię dotyczącą wstępnej kontroli wniosków, pytań prawnych i skarg. W jej toku możliwe jest wydanie – przez

przewodniczącego składu orzekającego – zarządzenia, w którym podmiot składający wniosek, pytanie prawne lub skargę konstytucyjną zostanie wezwany do usunięcia braków formalnych w terminie 7 dni od doręczenia tego zarządzenia. Czas potrzebny do przeprowadzenia wstępnej kontroli nie został uwzględniony w art. 60 *projektu*. Zgodnie z tym przepisem, Prezes Trybunału kieruje wniosek, pytanie prawne lub skargę do rozpoznania przez właściwy skład orzekający w terminie 14 dni od daty wpłynięcia tych pism procesowych. Prawidłowy przepis – uwzględniający uregulowania przewidziane w rozdziale 5 *projektu* – powinien stanowić, że wymienione pisma kierowane są do rozpoznania przez właściwy skład orzekający w terminie 14 dni od daty zakończenia wstępnej kontroli.

Z pismem

A. Seremet

Andrzej Seremet

PROKURATORIA GENERALNA SKARBU PAŃSTWA

Główny Urząd Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa

ul. Hoża 76/78, 00-682 Warszawa
tel.: (+48) 022 392-31-17; fax: (+48) 022 392-31-20

www.prokuratoria.gov.pl
e-mail: kancelaria@prokuratoria.gov.pl

KR-51-64/16/PDO
DSA/1073/16

Warszawa, 2016.03.

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L. dz.

Data wpływu17.03.2016.....

Pan
Adam PODGÓRSKI
Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 22.02.2016 r., znak: GMS-WP-173-48/16, dotyczące zaopiniowania poselskiego projektu ustawy o Trybunale Konstytucyjnym (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Kamila Gasiuk-Pihowicz), w załączeniu przekazuję opinię Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa do przedłożonego projektu.

Z powierzeniem

PREZES
Prokuraturii Generalnej
Skarbu Państwa

Leszek Bosek

Otrzymują:

- 1) adresat – 1 egz.,
- 2) a/a – 1 egz.

**Opinia do poselskiego projektu ustawy o Trybunale Konstytucyjnym (przedstawiciel
wnioskodawców: poseł Kamila Gasiuk-Pihowicz)**

W związku z otrzymaniem do zaopiniowania *poselskiego projektu ustawy o Trybunale Konstytucyjnym (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Kamila Gasiuk-Pihowicz)*, zauważa się, co następuje:

1. Jednym z podstawowych celów projektowanej ustawy, deklarowanym w jej uzasadnieniu, jest uporządkowanie materii ustawowej i organizacyjnej Trybunału Konstytucyjnego. Projektodawcy proponują, aby ustawa regulowała podstawowe zasady ustrojowe oraz mechanizmy działania Trybunału przy jednoczesnym skróceniu i uproszczeniu większości przepisów. Zakłada się unikanie w tekście ustawy wprowadzania przepisów powtarzających materię konstytucyjną lub regulujących materię, która jest uregulowana w sposób odpowiedni w przepisach *Kodeksu postępowania cywilnego* (pkt 1 uzasadnienia projektu). Projekt przewiduje również pozostawienie Prezesowi Trybunału i Zgromadzeniu Ogólnemu szerokiego zakresu uznania jeśli chodzi o tryb i elementy procedury. Zgodnie z deklaracją autorów projektu: „*należy dopuścić również możliwość korzystania z różnych, dogodnych form przeprowadzania postępowania, dlatego zbyt sztywna regulacja ustawowa nie miałaby w tym przypadku uzasadnienia*” (pkt 2.11 uzasadnienia), co wskazuje, iż znaczna część regulacji prawnych, które są zamieszczone w obowiązującej *ustawie z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064, z późn. zm.)* zostanie przeniesionych do Regulaminu Trybunału Konstytucyjnego. Należy jednak zauważyć, iż założenia te w praktyce nie są konsekwentnie wdrażane, gdyż:
 - 1) projekt powtarza materię konstytucyjną, np.:
 - art. 78 ust. 1 projektu stanowi powtórzenie art. 190 ust. 5 Konstytucji RP, który stanowi, że: „*Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego zapadają większością głosów.*”;
 - art. 84 ust. 3 projektu częściowo powtarza art. 190 ust. 2 Konstytucji RP, zgodnie z którym orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego podlegają niezwłocznemu ogłoszeniu w organie urzędowym;
 - 2) materia ustawowa nie powinna być regulowana przez akt prawny niższego rzędu, jakim jest Regulamin Trybunału Konstytucyjnego, który zgodnie z art. 10 ust. 1 projektu ma określać wewnętrzną organizację pracy Trybunału. Tytułem przykładu należy wskazać, iż:
 - w projektowanej ustawie pominięto przepis, zgodnie z którym Trybunał, po wykorzystaniu akt postępowania wiążących się z postępowaniem przed Trybunałem, zwraca je niezwłocznie właściwemu organowi (art. 53 ust. 1 *ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym*). Wydaje się, iż przepis nakładający na Trybunał obowiązek właściwej współpracy z innymi organami powinien być zamieszczony w ustawie, gdyż zapewnia sprawne i terminowe prowadzenie przez te organy postępowań wiążących się z postępowaniem przed Trybunałem;
 - w projekcie nie zamieszczono przepisu, zgodnie z którym w przypadku orzeczenia przez Trybunał o niezgodności aktu normatywnego lub jego części postanowienie tymczasowe o zawieszeniu lub wstrzymaniu wykonania orzeczenia w sprawie, której skarga dotyczy, traci moc po upływie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie tego orzeczenia (art. 68 ust. 4 *ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym*). Zważywszy, iż postanowienie to jest wydawane wtedy, gdy wykonanie wyroku, decyzji lub innego rozstrzygnięcia mogłoby spowodować skutki nieodwracalne dla skarżącego albo gdy przemawia za tym ważny interes skarżącego lub ważny interes publiczny, wywołuje ono skutek wobec podmiotów będących stronami postępowania. Tym samym wątpliwym wydaje się regulowanie tej kwestii w Regulaminie Trybunału, skoro nie dotyczy ona wewnętrznej organizacji pracy Trybunału;
 - 3) projektowana ustawa reguluje sprawy, które należą do materii, która powinna być określona w Regulaminie Sejmu RP, jak np. kwestia powoływania komisji nadzwyczajnej Sejmu RP do wyłonienia kandydata na sędziego Trybunału (art. 13 ust. 2 - 3 projektu). Materia ta dotyczy

zagadnień mających charakter techniczny, uregulowanych w *Regulaminie Sejmu*, zgodnie z art. 112 Konstytucji RP (A. Karczmarek, *Opinia prawna Biura Analiz Sejmowych z dnia 13 stycznia 2016 r., dotycząca ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym*, s. 5-6, <http://orka.sejm.gov.pl/rexdomk8.nsf/Opdodr?OpenPage&nr=122>). Dodać również należy, iż zgodnie z art. 197 Konstytucji RP ustawa ma określać organizację Trybunału i tryb postępowania przed nim. Zakres spraw pozostawionych do uregulowania w ustawie nie obejmuje „sposobu wyboru” sędziów Trybunału, w odróżnieniu od innych przepisów ustawy zasadniczej, jak np. art. 187 ust. 4, który odsyła do uregulowania w ustawie sposobu wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa. Tym samym kwestia wyboru sędziów Trybunału powinna pozostać zarezerwowana dla Sejmu, zgodnie z zasadą autonomii regulaminowej Sejmu, wynikającej z art. 112 Konstytucji RP (A. Herbet, M. Laskowska, *Opinia prawna na temat przedstawionego przez Prezydenta RP projektu ustawy o Trybunale Konstytucyjnym*, „Zeszyty Prawnicze Biura Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu” 2014, nr 1(41), s. 142-143);

- 4) przepisy *Kodeksu postępowania cywilnego*, które stosuje się odpowiednio w sprawach nieuregulowanych w projektowanej ustawie, regulują pewne kwestie w sposób odmienny niż przepisy *ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym*. W szczególności przepisy K.p.c. dotyczące zwrotu kosztów procesu, a zwłaszcza art. 109 tej ustawy regulujący wygaśnięcie roszczenia o zwrot kosztów, nie zawierają odpowiednika ust. 2 w art. 73 *ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym*, zgodnie z którym w przypadku rozpoznawania skargi przez Trybunał na posiedzeniu niejawnym, roszczenie o zwrot kosztów postępowania wygasa, jeżeli skarżący, najpóźniej w terminie 7 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o rozpoznaniu sprawy na posiedzeniu niejawnym, nie zgłosi wniosku o przyznanie kosztów według norm przepisanych. W uzasadnieniu projektu nie wskazano przyczyn pominięcia tej regulacji prawnej.
2. Projekt zawiera regulacje prawne, które mogą być uznane jako niezgodne z przepisami Konstytucji RP. W szczególności:
- 1) ust. 2 w art. 11 projektu może być uznany jako niezgodny z art. 195 ust. 3 Konstytucji RP, stanowiącym, że sędziowie Trybunału Konstytucyjnego w okresie zajmowania stanowiska nie mogą należeć do partii politycznej, związku zawodowego ani prowadzić działalności publicznej nie dającej się pogodzić z zasadami niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Tym samym osoba kandydująca na stanowisko sędziego Trybunału musiałaby zaprzestać wykonywania działalności określonej w opiniowanym przepisie w chwili zgłoszenia jej kandydatury, nie mając pewności, iż zostanie ona powołana na stanowisko sędziego. Z tego powodu wymóg wprowadzany przez art. 11 ust. 2 projektu wydaje się nieproporcjonalny do intencji określonych przez ustawodawcę w art. 195 ust. 3 Konstytucji, tj. ażeby sędzia Trybunału nie prowadził działalności niedającej się pogodzić z zasadami niezależności sądów i niezawisłości sędziów.
Zwrócić należy również uwagę, iż projektodawcy zastępują warunek uniemożliwiający zajmowania stanowiska sędziego Trybunału w postaci „*prowadzenia działalności niedającej się pogodzić z zasadami niezależności sądów i niezawisłości sędziów*” użytego w art. 195 ust. 3 Konstytucji RP, gdyż określają zamknięty katalog rodzajów takiej działalności, których prowadzenie uniemożliwia kandydowanie na stanowisko sędziego Trybunału, przez wskazanie pewnych stanowisk, tj. członka Rady Ministrów, sekretarza albo podsekretarza stanu w Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej lub w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Takie zawężenie nie wydaje się jednak prawidłowe, gdyż możliwe jest wystąpienie innych przypadków, świadczących o tym, że kandydat prowadzi działalność publiczną nie dającą się pogodzić z zasadami niezależności sądów i niezawisłości sędziów;
 - 2) ust. 1 w art. 32, stanowiąc o odpowiednim stosowaniu przepisów art. 17 do sędziego Trybunału w stanie spoczynku, może być uznany jako niezgodny z zasadą poprawnej legislacji, wywodzoną z zasady demokratycznego państwa prawnego, o której mowa w art. 2 Konstytucji RP. Zauważyć bowiem należy, iż opiniowany przepis nie określa zakresu, w jakim ma być odpowiednio stosowany art. 17 ustawy. Zwrócić należy uwagę na znaczenie pojęcia: „*odpowiednie stosowanie przepisów*”. W uchwale z dnia 5 października 1994 r., sygn. W. 1/94, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, iż w przypadku użycia tego sformułowania organ stosujący prawo: „*musi na drodze wykładni ustalić*

szczegółowy zakres odesłania. Ustalenie zakresu odesłania odbywa się pozornie wbrew brzmieniu normy odsyłającej, która wymienia przecież bez wyjątków całą grupę przepisów odesłania. Zatem mimo istnienia normy odsyłającej zaliczenie przepisów do rzędu odpowiednio stosowanych zależy od oceny stosującego prawo (E. Smoktunowicz: *Analogia w prawie administracyjnym*, Warszawa 1970 r., s. 81-82). Zwrot "stosuje się odpowiednio" oznacza również możliwość zastosowania właściwych przepisów bez żadnych zmian. W przeciwnym razie odpowiednie stosowanie przepisów wymaga ich uprzedniego przystosowania do dziedziny, w której mają być wykorzystane. Są też takie przepisy, które pomimo normatywnego nakazu ich stosowania, nie mogą być zastosowane w danym zakresie albowiem między nimi, a przepisami normującymi tę dziedzinę zachodzą sprzeczności bądź też są w tej dziedzinie bezprzedmiotowe. Jest to zatem nakaz skierowany do stosującego prawo, aby włączył je do tego zespołu po uprzednim dostosowaniu ich do całości norm tego zespołu (E. Smoktunowicz, *op.cit.* s. 83)."

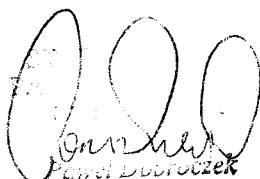
Tym samym niejasne sformułowanie przepisu prawnego powoduje, iż jego adresaci nie są pewni jakie prawa i obowiązki ich dotyczą. W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego wskazuje się, że ustawodawca tworząc niejasne przepisy nie może stwarzać zbyt dużej swobody organom je interpretującym, gdyż *de facto* organy te przejęłyby rolę prawodawcy (por. wyroki TK z dnia : 24 lutego 2003 r., sygn. K 28/02, 23 marca 2006 r., sygn. K 4/06 i 30 września 2008 r., sygn. K 44/07).

Zgodnie z art. 29 projektu sędzia Trybunału w stanie spoczynku odpowiada dyscyplinarnie za naruszenie przepisów prawa. Zwrócić należy uwagę, iż przepis art. 32 ust. 1 odsyłając do odpowiedniego stosowania art. 17 określa zakazy, których naruszenie stanowi podstawę do pociągnięcia sędziego Trybunału w stanie spoczynku do odpowiedzialności dyscyplinarnej. W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego wskazuje się jednak, że z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP wynika zasada, zgodnie z którą zakaz albo nakaz sankcjonowany wystąpieniem odpowiedzialności karnej w przypadku jego nieprzestrzegania powinien być określony w sposób precyzyjny i ścisły (wyrok TK z dnia 12 września 2005 r., sygn. SK 13/05).

3. Projektowana ustawa pomija istotne kwestie dotychczas regulowane przez *ustawę z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym*, np.:
 - 1) nie określa, że sędziemu Trybunału w stanie spoczynku wypłaca się uposażenie, o którym mowa w art. 30 ust. 2 projektowanej ustawy, od dnia następującego po dniu, w którym przestał pełnić stanowisko w organach państwowych, w stosunku do którego przepisy ustanawiają zakaz przynależności do partii politycznej, w międzynarodowych organach sądowych, w szczególności w Trybunale Sprawiedliwości Unii Europejskiej lub Europejskim Trybunale Praw Człowieka lub w organach organizacji międzynarodowych, o ile nie nabył z tego tytułu prawa do innego świadczenia, w wysokości wyższej niż uposażenie sędziego Trybunału w stanie spoczynku. Analogiczną zasadę reguluje przepis art. 42 ust. 4 *ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym*;
 - 2) brak jest również przepisu, zgodnie z którym w czasie pełnienia stanowiska przez sędziego Trybunału w stanie spoczynku, mogą być opłacane na rzecz tego sędziego, ze środków budżetowych Trybunału, należne składki z tytułu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego (vide: art. 42 ust. 3 zd. 2 *ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym*).
4. Projektowana ustawa modyfikuje dotychczas obowiązujące regulacje prawne nie uzasadniając przyczyn ich wprowadzenia. W szczególności:
 - 1) art. 17 ust. 2 dopuszcza jako wyjątek, wykonywanie pracy naukowej i dydaktycznej przez sędziego Trybunału w wyższej uczelni lub w instytucie naukowym. Należy jednak zauważyć, iż art. 23 ust. 2 *ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym* stanowi o dodatkowym zatrudnieniu sędziego u „jednego pracodawcy” nie określając jego rodzaju. Wprowadzenie nowej regulacji prawnej może być uznane jako zbyt restrykcyjne, gdyż bez uzasadnienia zostaną pominięte inne podmioty, jak np. fundacje prowadzące badania naukowe. Ponadto nie doprecyzowano przesłanki wyrażenia zgody przez Prezesa Trybunału na dodatkowe zatrudnienie, w postaci nieutrudnienia przez wykonywanie tej dodatkowej pracy pełnienia obowiązków sędziego Trybunału (vide: art. 23 ust. 2 *ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym*).

- Niezależnie od powyższego projektowany przepis można uznać jako regulację o charakterze niedookreślonym, ponieważ nie precyzuje, czy z wykonywaniem pracy będzie się wiązać prawo do wynagrodzenia;
- 2) art. 36 ustanawia nowe zasady i tryb wyłączenia sędziego Trybunału z udziału w rozpoznawaniu sprawy, w sposób znaczący i nieuzasadniony modyfikując dotychczasowe regulacje prawne określone w *ustawie z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym*. Zwrócić należy uwagę, iż przepisy art. 46 *ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r.*, podobnie jak 48 i art. 49 *Kodeksu postępowania cywilnego* oraz art. 18 i 19 *ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi* przewidują wyłączenie sędziego z urzędu (*index inhabilis*) albo na wniosek (*index suspectus*).
5. Projekt zawiera również uchybienia o charakterze legislacyjnym, w szczególności:
- 1) w art. 6 należałoby zmienić redakcję w ust. 2 w taki sposób, ażeby z tego przepisu wynikało, iż kandydata na stanowisko Prezesa Trybunału Konstytucyjnego będzie zgłaszało Zgromadzeniu Ogólnemu Sędziów Trybunału co najmniej dwóch sędziów Trybunału. Nie jest konieczne używanie wyrazu „kandydat” w liczbie mnogiej, skoro z ust. 3 w tym artykule wynika, iż takich kandydatów może być więcej niż jeden;
 - 2) w art. 10 ust. 2 projektu, stanowiący, że Prezes Rady Ministrów ogłasza regulamin Trybunału w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” jest niezgodny z art. 10 ust. 5 pkt 1 *ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1484), który stanowi o zarządzeniu przez Prezesa Rady Ministrów ogłoszenia aktu prawnego w Monitorze Polskim;
 - 3) w art. 25 wyraz: „*bezpłatne*” należałoby zastąpić wyrazami: „*finansowane ze środków budżetowych Trybunału*”, gdyż takim pojęciem posłużył się ustawodawca m.in. w art. 42 ust. 3 *ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym*;
 - 4) regulacje prawne zawarte w art. 54 i art. 55, dotyczące sygnalizowania przez Trybunał Sejmowi i Senatowi oraz innym organom stanowiącym prawo istnienie uchybień i luk w prawie, a także corocznego przedkładania Sejmowi i Senatowi informacji o istotnych problemach wynikających z działalności i orzecznictwa Trybunału nie powinny być zamieszczone w rozdziale 4, który określa zasady ogólne postępowania przed Trybunałem. Ponadto zwrócić należy uwagę, iż ust. 1 w art. 55 projektu stanowi powtórzenie regulacji prawnej zawartej w art. 8 projektu.
6. Projektowana ustawa nie zawiera przepisów przejściowych i dostosowujących, co uwzględniając znaczące zmiany w stosunku do obowiązujących przepisów *ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym*, a także krótki okres *vacatio legis*, określony w art. 104 projektu, spowoduje ingerencję w interesy będące w toku. I tak, zgodnie z art. 17 ust. 2 projektu, Prezes Trybunału może zezwolić sędziemu Trybunału na „*wykonywanie pracy naukowej i dydaktycznej w wyższej uczelni lub w instytucie naukowym w rozmiarze nie przekraczającym połowy etatu*”. Natomiast zgodnie z art. 23 ust. 2 *ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym* sędzia Trybunału może podjąć zatrudnienie w charakterze pracownika naukowo-dydaktycznego, dydaktycznego lub naukowego u jednego pracodawcy, w łącznym wymiarze nieprzekraczającym pełnego wymiaru czasu pracy pracowników zatrudnionych w takim charakterze. Tym samym nowe przepisy ograniczające wymiar czasu pracy sędziego wykonywanej w wyższej uczelni lub w instytucie naukowym wejdą w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia ustawy. Skutkiem tego może być konieczność dokonania w trybie pilnym zmiany warunków zatrudnienia sędziów Trybunału w tych instytucjach albo nawet rezygnacji z zatrudnienia. Skutek ten będzie szczególnie dolegliwy dla uczelni wyższych, które w trakcie roku akademickiego będą musiały znaleźć nowych pracowników dydaktycznych, m.in. w celu spełnienia wymogu tzw. minimum kadrowego na danym kierunku studiów. Mając na uwadze powyższe, brak przepisu umożliwiającego w pewnej perspektywie czasowej na dostosowanie się adresatowi do wymagań określonych w art. 17 ust. 2 projektu, należy uznać jako naruszenie zasady demokratycznego państwa prawnego określonej w art. 2 Konstytucji RP (por. wyroki TK z dnia: 19 marca 2001 r., sygn. K 32/00, 23 marca 2006 r., sygn. K 4/06, 17 marca 2008 r., sygn. K 32/05 oraz z 2 grudnia 2014 r., sygn. P 29/13).

Brak jest również przepisu przejściowego umożliwiającego opłacanie ze środków budżetowych Trybunału należnych składek z tytułu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego na rzecz sędziego Trybunału w stanie spoczynku w czasie pełnienia stanowiska w organach państwowych, w stosunku do którego przepisy ustanawiają zakaz przynależności do partii politycznej, lub w międzynarodowych organach sądowych, w szczególności w Trybunale Sprawiedliwości Unii Europejskiej lub Europejskim Trybunale Praw Człowieka (vide: art. 42 ust. 3 zd. 2 *ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym*). Brak takiego przepisu stanowić będzie ingerencję w prawa nabyte sędziów Trybunału w stanie spoczynku, uznawaną przez Trybunał Konstytucyjny w jego orzeczeniach jako naruszenie art. 2 Konstytucji RP (por. orzeczenie z dnia 11 lutego 1992 r., sygn. K 14/91 i wyroki z dnia: 23 listopada 1998 r., sygn. SK 7/98, 22 czerwca 1999 r., sygn. K 5/99, 30 marca 2005 r., sygn. K 19/02, 25 lipca 2006 r., sygn. P 24/05, 18 września 2006 r., sygn. SK 15/05 i 8 grudnia 2011 r., sygn. P 31/10).

Andrzej Zawadzki
16.03.2016

K. Bawojda
16.03.2016

PRZEWODNICZĄCY
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

Warszawa, 22 marca 2016 r.

Nr WO-020-20/16

Dot. GMS-WP-173-48/16

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L. dz.

Data wpływu 24.03.2016

Pan Adam PODGÓRSKI

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze

W załączeniu, uprzejmie przesyłam odpis opinii Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 22 marca 2016 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o Trybunale Konstytucyjnym.

2 powagiawen

Wiceprzewodniczący
Krajowej Rady Sądownictwa

płk Piotr Raczkowski
sędzieja Wojskowego Sądu Okręgowego

OPINIA

KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

z dnia 22 marca 2016 r.

w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o Trybunale Konstytucyjnym

Krajowa Rada Sądownictwa, po zapoznaniu się z poselskim projektem ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, zwraca uwagę, że każdy projekt ustawy powinien odpowiadać zasadom prawidłowej legislacji określonym w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2016 r., poz. 283) oraz w art. 34 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. - Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2012 r., poz. 32 ze zm.).

Podkreślenia wymaga również, że przedłożony projekt ustawy jest kolejnym projektem ustawy normującym ustrój i organizację Trybunału Konstytucyjnego na przestrzeni ostatnich trzech lat, co nie wpływa pozytywnie na funkcjonowanie Sądu Konstytucyjnego.

Krajowa Rada Sądownictwa zgłasza następujące uwagi do projektu:

- 1) projektowany art. 6 ust. 1 ustawy wprowadza pięcioletni okres kadencji Prezesa Trybunału Konstytucyjnego. Zdaniem Rady ustawodawca nie powinien regulować kadencji Prezesa Trybunału Konstytucyjnego i czasu jej trwania. Zawsze będzie mieściła się ona między datą wyboru na prezesa a upływem kadencji sędziego Trybunału Konstytucyjnego. Sędziowie Trybunału Konstytucyjnego, dokonując wyboru, znają okres kadencji kandydata i należy im pozostawić swobodę w zakresie wyboru Prezesa Trybunału Konstytucyjnego.
- 2) projektowany art. 11 ust. 1 ustawy, ograniczając możliwość dokonywania wyboru sędziów Trybunału wyłącznie do osób, które w chwili wyboru pełnią urząd sędziego Sądu Najwyższego, sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz osób posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych, wywołuje wątpliwości odnośnie do zgodności z art. 197 Konstytucji. Zdaniem Rady rozwiązanie zawarte w art. 18 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym z dnia 25 czerwca 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1064), jak i art. 5 ust. 3 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym z dnia 1 sierpnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 102, poz. 643) spełnia kryteria konstytucyjne i uzasadnione byłoby pozostawienie go bez zmian.

- 3) Krajowa Rada Sądownictwa stoi na stanowisku, że niezgodne z Konstytucją RP jest wprowadzenie art. 51 do ustawy o Trybunale Konstytucyjnym. Wprowadzenie do porządku

prawnego tego przepisu pozbawia bowiem posłów i senatorów, którzy złożyli do Trybunału Konstytucyjnego wnioski, o którym mowa w art. 191 ust. 1 pkt 1 Konstytucji RP, prawa do rozpatrzenia tego wniosku. Skutkiem proponowanej zmiany miałyby być trzymiesięczne zawieszenie postępowań w tych sprawach oraz w szczególności fakultatywna decyzja posłów lub senatorów kolejnej kadencji Sejmu co do poparcia wniosku. Proponowana regulacja stanowiłaby w istocie ograniczenie uprawnień wynikających z mandatu posła czy senatora zależne jedynie od tego czy do końca danej kadencji Parlamentu sprawa zostanie rozpoznana przez Trybunał. W ocenie Rady nie ma żadnych racjonalnych powodów, aby pozbawiać wnioskodawców wskazanego powyżej prawa do rozpoznania ich wniosku, zwłaszcza że wynikiem toczącego się w takiej sytuacji postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym może być w ostateczności stwierdzenie niezgodności danego przepisu z Konstytucją i usunięcie go z porządku prawnego, co powinno być nadrzędnym celem przyswiecającym wszystkim organom państwa. Wobec powyższego ograniczenie wynikające z art. 51 nie zasługuje na akceptację także z tego względu;

4) Rada kwestionuje wprowadzenie sześciomiesięcznego terminu instrukcyjnego na rozpoznanie przez Trybunał skargi konstytucyjnej lub pytania prawnego (art. 65 ust. 1 projektu ustawy). Wszelkie decyzje w toku rozpoznawania sprawy, w tym rodzaj i termin podejmowanych czynności powinny należeć wyłącznie do składu orzekającego, który nie powinien być związany żadnym terminem instrukcyjnym. Kwestią nadrzędną powinna być możliwość wszechstronnego rozpoznania sprawy przez Trybunał, nie zaś szybkość postępowania przed Trybunałem;

5) projektowane zmiany mają charakter ustrojowy, a ich waga dla sprawnego działania Sądu Konstytucyjnego oraz skutki dla obywateli są na tyle istotne, że obowiązkiem projektodawcy jest wprowadzenie odpowiednio długiego terminu *vacatio legis*. Proponowany w projekcie termin zdaniem Rady jest zbyt krótki.

Rada zwraca uwagę, że zgodnie z art. 191 ust. 1 pkt 1 Konstytucji uczestnikiem postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym jest Prokurator Generalny, nie zaś Prokurator Krajowy jak stanowi opiniowany projekt ustawy m.in. w art. 42 ust. 1 pkt 5.

Rada zwraca także uwagę na lakoniczność uzasadnienia do opiniowanego projektu ustawy. Zgodnie z art. 34 ust. 2 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej - Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej uzasadnienie projektu ustawy powinno wyjaśniać potrzebę i cel wydania ustawy, przedstawiać rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana, wykazywać różnicę pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym, przedstawiać przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne, wskazywać źródła finansowania, jeżeli projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów

jednostek samorządu terytorialnego, zawierać oświadczenie o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej albo oświadczenie, że przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej oraz przedstawiać wyniki przeprowadzonych konsultacji, a także informować o przedstawionych wariantach i opiniach, w szczególności jeżeli obowiązek zasięgnięcia takich opinii wynika z przepisów ustawy. Przedstawione uzasadnienie nie spełnia tych wymagań, w szczególności nie przedstawia w sposób rzetelny i wyczerpujący oceny dotyczącej skutków społecznych, gospodarczych, finansowych i prawnych, co w istocie utrudnia przedstawienie kompleksowej opinii do projektu poprzez odniesienie się także do motywacji projektodawcy.

Niezależnie od przedstawionych uwag, projekt wymaga ponownej analizy pod kątem powtórzeń i występujących niedokładności legislacyjnych. Ponadto w toku dalszych prac nad projektem ustawy należy uwzględnić orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące ustroju i organizacji Sądu Konstytucyjnego.

Biuro Krajowej Rady Sądownictwa
ZA ZGODNOŚĆ Z ORYGINAŁEM

DYREKTOR
Wydziału Organizacyjnego
Biura Krajowej Rady Sądownictwa

Marian Szkodziński

Wiceprzewodniczący
Krajowej Rady Sądownictwa
płk Piotr Rączkowski
sędzia Wojskowego Sądu Okręgowego

**PIERWSZY PREZES
SĄDU NAJWYŻSZEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

BSA III-021-70/16

Warszawa, dnia 8 kwietnia 2016 r.

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L. dz.

Data wpływu11.04.2016.....

**Pan
Adam Podgórski
Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu**

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 22 lutego 2016 r., GMS-WP-173-48/16 uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do **poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym.**

Z poważaniem

Prof. dr hab. Małgorzata Gersdorf

Warszawa, dnia 8 kwietnia 2016 r.

BSA III-021-70/16

**Opinia o poselskim projekcie ustawy
o Trybunale Konstytucyjnym**

I. Przedłożony do zaopiniowania projekt ustawy w znacznej części oparty został na przepisach obowiązującej ustawy o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1064 ze zm.). Nowe rozwiązania to: 1) wprowadzenie kadencji prezesa Trybunału; 2) zawężenie kręgu uprawnionych do zgłaszania kandydatów na sędziów; 3) zawężenie kręgu uprawnionych do kandydowania dla wzmocnienia apolityczności sędziów; 4) określenie sposobu postępowania przed wyborem kandydata przez Sejm oraz procedury dokonywania wyboru; 5) wprowadzenie obowiązku złożenia ślubowania przez sędziego Trybunału Konstytucyjnego przed Sejmem; 6) ograniczenie możliwości łączenia funkcji sędziego z pracą w szkole wyższej w wymiarze nie przekraczającym połowy etatu; 7) zobowiązanie Trybunału Konstytucyjnego do rozstrzygnięcia skargi konstytucyjnej w terminie 6 miesięcy od jej wpływu; 8) wprowadzenie obowiązku publikacji wyroku „niezwłocznie, lecz nie później niż trzy dni” po doręczeniu prezesowi Rady Ministrów odpowiedniego zarządzenia prezesa Trybunału Konstytucyjnego; 9) wprowadzenie przepisu przejściowego, zgodnie z którym w sprawach wszczętych i niezakończonych przed wejściem w życie ustawy, w postępowaniu przed Trybunałem stosuje się przepisy dotychczasowe, z wyjątkiem przepisów dotyczących: a) ustalania liczby składu orzekającego, b) kolejności rozpoznawania spraw; c) okresu, przed upływem którego nie może się odbyć rozprawa.

II. W projektowanym art. 6 ust. 1 przewidziano, że „Prezesa Trybunału powołuje się na okres pięciu lat”. Propozycja ta może budzić wątpliwości. Nie jest zwłaszcza jasne, czy oznacza to, że kandydować na prezesa może tylko ten sędzia

Trybunału, któremu do zakończenia kadencji pozostało więcej niż pięć lat, czy też sędzia, któremu do zakończenia kadencji pozostały dwa lata może kandydować, ale jego kadencja będzie – z mocy Konstytucji – tylko dwuletnia. Art. 6 ust. 1 projektu może być rozumiany w ten sposób, że ma prawo odmówić rozpatrzenia kandydatury sędziego, któremu do zakończenia kadencji pozostało mniej niż pięć lat. Konstytucja nie przewiduje jednak, że prezesem Trybunału może być tylko ten sędzia, któremu do końca kadencji zostało więcej niż pięć lat. W takim razie nie można wykluczyć interpretacji art. 6 ust. 1 projektu, zgodnie z którą sędzia wybrany na prezesa Trybunału w pierwszym roku urzędowania w charakterze sędziego będzie mógł ponownie kandydować na prezesa, ponieważ do końca kadencji pozostaną mu jeszcze trzy lata. Jeżeli jednak – jak wskazano w uzasadnieniu projektu – ustawa nie przewiduje możliwości ponownego wyboru, to w takim razie kandydować na prezesa Trybunału może tylko sędzia, któremu do końca kadencji pozostało więcej niż 5 lat, a to ogranicza zdolność kandydowania w zakresie w Konstytucji nie przewidzianym.

III. W art. 7 ust. 2 projekt przewiduje, że wiceprezes Trybunału wykonuje czynności wynikające z podziału obowiązków „ustalonego przez Prezesa Trybunału lub Zgromadzenie Ogólne”. Rozwiązanie to jest potencjalnie dysfunkcjonalne. O podziale obowiązków powinien decydować Prezes, jak o tym mowa w art. 13 ust. 2 obowiązującej ustawy.

IV. W myśl art. 11 ust. 1 projektu sędzią Trybunału może być osoba, która w chwili wyboru nie ma ukończonych 65 lat. Rozwiązanie to jest przejawem dyskryminacji ze względu na wiek; sędzia Sądu Najwyższego przechodzi w stan spoczynku z dniem ukończenia 70. roku życia.

V. Zgodnie z art. 12 ust. 1 kandydatów na sędziego nie mogą zgłaszać ośrodki naukowe zajmujące się prawem, w tym wydziały prawa szkół wyższych, co jest dyskryminacją tych środowisk skupiających osoby wyróżniające się wiedzą prawniczą.

VI. W art. 13 ust. 2 projekt posługuje się określeniem „kluby parlamentarne i kluby poselskie”. Zapewne chodzi o kluby senatorów i kluby poselskie, ale wymaga to sprecyzowania.

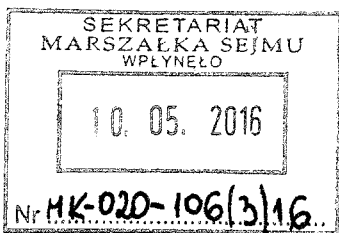
VII. Wprowadzenie w art. 17 ust. 2 ograniczenia do połowy etatu możliwości wykonywania pracy w wyższej uczelni spowoduje, że dla sędziów zatrudnionych zgodnie z tym przepisem nie będzie ona podstawowym miejscem pracy w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 33 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie

wyższym (t. j. Dz. U. z 2012 r., poz. 572 ze zm.), co oznacza pozbawienie zatrudnionych na tej zasadzie praw związanych z zatrudnieniem w publicznej szkole wyższej w pełnym wymiarze czasu pracy.

VIII. W podsumowaniu należy stwierdzić, że projekt nie zawiera przepisów niezgodnych z Konstytucją RP, z wyjątkiem art. 6 ust. 1 (naruszenie art. 2 Konstytucji) oraz art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 (naruszenie art. 32 ust. 2 Konstytucji). Przepisy te budzą wątpliwości interpretacyjne, które wymagają usunięcia dla wyeliminowania ryzyka braku określoności i naruszenia art. 2 Konstytucji, jak również art. 32 ust. 2 Konstytucji.

Warszawa, 10 maja 2016r.

Pan Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

PISMO WNIOSKODAWCY

Na podstawie art. 36 ust. 1a regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zgłaszam:

**- AUTOPOPRAWKĘ do projektu ustawy - o Trybunale Konstytucyjnym,
złożonym w dniu 10 lutego 2016r.**

Kamila Gasiuk-Pihowicz

Poseł na Sejm Rzeczypospolitej

AUTOPOPRAWKA

do poselskiego projektu ustawy o Trybunale Konstytucyjnym złożonego przez posłów reprezentowanych przez Posel Kamilę Gasiuk-Pihowicz

1) w art. 11 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Sędzią Trybunału może być osoba, która posiada kwalifikacje do zajmowania stanowiska sędziego Sądu Najwyższego albo sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz w chwili wyboru ma ukończone 40 lat oraz nie ma ukończonych 65 lat.”;

2) w art. 12 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Prawo zgłaszania kandydata na sędziego Trybunału przysługuje wyłącznie:

- 1) Zgromadzeniu Ogólnemu Sędziów Sądu Najwyższego;
- 2) Zgromadzeniu Ogólnemu Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego;
- 3) Krajowej Radzie Sądownictwa;
- 4) Krajowej Radzie Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym;
- 5) Naczelnej Radzie Adwokackiej;
- 6) Krajowej Radzie Radców Prawnych;
- 7) Krajowej Radzie Notarialnej;
- 8) radom wydziałów prawa uczelni, uprawnionym do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych.”;

3) art. 13 i art. 14 otrzymują brzmienie:

„Art. 13. 1. Marszałek Sejmu podaje niezwłocznie otrzymane kandydaty do publicznej wiadomości.

2. Kandydat na sędziego Trybunału podlega jawnemu wysłuchaniu przed Sejmem.

3. Tryb przeprowadzania jawnego wysłuchania określa regulamin Sejmu.

Art. 14. 1. Sędziów Trybunału wybiera indywidualnie, na dziewięcioletnie kadencje, Sejm większością 2/3 głosów, w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

2. W przypadku niezyskania większości, o której mowa w ust. 1, Sejm wybiera sędziów Trybunału Konstytucyjnego spośród dwóch kandydatów, którzy w poprzednim

głosowaniu uzyskali największą liczbę głosów, bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.”;

4) w art. 15 ust. 2 nadać brzmienie:

„2. Odmowa złożenia ślubowania jest równoznaczna ze zrzeczeniem się stanowiska sędziego Trybunału.”

5) art. 60 otrzymuje brzmienie:

„Wniosek, pytanie prawne lub skargę Prezes Trybunału kieruje do rozpoznania przez właściwy skład orzekający w terminie 14 dni od daty wydania postanowienia o nadaniu wniosкови, pytaniu prawnemu lub skardze dalszego biegu.”;

6) po art. 102 dodaje się art. 102a w brzmieniu:

„Art. 102a. Do sędziów Trybunału wybranych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się dotychczasowe przepisy dotyczące dodatkowego zatrudnienia.”;

7) w uzasadnieniu projektu pkt 2.3-2.5 otrzymują brzmienie:

„2.3. Sędzią Trybunału może być tylko osoba posiadająca kwalifikacje do zajmowania stanowiska sędziego Sądu Najwyższego albo sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego. Takie osoby spełniają konstytucyjne kryterium „wyróżniania się wiedzą prawniczą”, a jednocześnie zaproponowany krąg osób mogących pełnić tę funkcję sprzyjać będzie wyborowi kandydatów spośród autorytetów prawniczych. W związku z tym, że Konstytucja RP nie przesądza kto może zgłaszać kandydatów na sędziów Trybunału postanowiono zapewnić szeroką reprezentację środowisk prawniczych w procesie wyboru kandydata, przy jednoczesnym zapewnieniu poszanowania funkcji kreacyjnej Sejmu. Takie rozwiązanie dodatkowo wzmacnia apolityczność Trybunału.

W związku z powyższym, przewiduje się utworzenie katalogu podmiotów uprawnionych do zgłaszania kandydata na sędziego TK, w skład którego będą wchodzić: Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego, Zgromadzenie Ogólne Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego, Krajowej Rady Sądownictwa, Naczelnej Rady Adwokackiej, Krajowej Izby Radców Prawnych, a także Krajowa Rada Notarialna oraz rady wydziałów prawa uczelni, uprawnionych do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych. Powyższe rozwiązanie, w oparciu o niezależność wymienionych gremiów, przyczyni się do realnego zwiększenia konieczności kompromisu pomiędzy politykami

a przedstawicielami środowisk prawniczych poprzez wyłonienie kandydata o najwyższym poziomie profesjonalizmu i wiedzy prawniczej. Ponadto będzie on musiał cieszyć się zaufaniem nie tylko jednej partii, posiadającej zwykłą większość w Sejmie.

Kierując się zaleceniami płynącymi z opinii Komisji Weneckiej z 11 marca bieżącego roku, oraz opiniami środowisk eksperckich (w tym przykładowo Raport INPRIS – Instytut Prawa i Społeczeństwa: Wybory sędziów do Trybunału Konstytucyjnego z 2010 roku), projektodawcy przychylają się do stanowiska ekspertów. Tak określona lista instytucji mogących zgłaszać kandydatów na sędziów Trybunału, gwarantuje ich maksymalną niezależność.

Wprowadzono również mechanizm wzmacniający niezależność sędziów Trybunału poprzez doprecyzowanie wymogu apolityczności. W zaproponowanym projekcie wskazano bowiem, że kandydat na sędziego Trybunału nie może być członkiem partii politycznej oraz w okresie krótszym niż cztery lata przed dniem wyboru nie mógł być członkiem partii politycznej, posłem, senatorem, członkiem Rady Ministrów, sekretarzem albo podsekretarzem stanu w Kancelarii Prezydenta lub w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Wprowadzenie zakazu wykonywania obowiązków posła lub senatora lub członka Kancelarii Prezydenta czy Kancelarii Prezesa Rady Ministrów na cztery lata przed dniem wyboru na sędziego Trybunału ma wzmocnić niezależność sędziów od wpływów i nacisków politycznych. Czteroletni termin jest w ocenie projektodawcy wystarczający dla wyeliminowania spośród kandydatów na sędziów Trybunału aktywnych polityków, oraz uniezależnienia się potencjalnych kandydatów od wpływów politycznych, z którymi mogli być uprzednio związani.

2.4. Dodatkowo, zgodnie z postulatami zgłaszanymi przez stronę społeczną, przewidziano obowiązkowy charakter odbycia debaty nad kandydaturami na sędziów TK oraz udział w niej czynnika społecznego. Zgodnie z projektem, kandydatury na sędziów Trybunału zostają niezwłocznie podane do publicznej wiadomości przez Marszałka Sejmu. Następnie kandydat na sędziego Trybunału podlega jawnemu wysłuchaniu przed Sejmem. Zaproponowana procedura zmierza do zapewnienia przejrzystości postępowania w sprawie wyłonienia sędziów Trybunału. Należy podkreślić, że tak ukształtowane przepisy dotyczące jawnego wysłuchania nie naruszają autonomii regulaminowej Sejmu. W tym przypadku za materię ustawową należy uznać wprowadzenie zasady jawnego wysłuchania, jako materii dotyczącej praw i wolności obywatelskich, w odniesieniu do kandydatów na

sędziego. Natomiast szczegółowy tryb przeprowadzenia jawnego wysłuchania to już materia „wewnątrz-sejmowa”, którą w projekcie przewidziano do określenia w regulaminie Sejmu.

2.5. Projektodawca, proponuje aby wybór sędziego Trybunału dokonywany był większością 2/3 głosów w obecności przynajmniej połowy ustawowej liczby posłów. W trakcie prac nad projektem ustawy poświęcono wiele uwagi kwestii określenia mechanizmu wyboru sędziów zapewniającego jak największy kompromis polityczny dotyczący wybranego kandydata. Zdecydowano się na wprowadzenie dwuetapowego mechanizmu wyboru sędziego Trybunału, który ułatwi wybór sędziego w przypadku nieosiągnięcia wymaganej kwalifikowanej większości w pierwszym głosowaniu. W sytuacji zatem, w której Sejm w pierwszym etapie głosowania nie osiągnie kompromisu co do wyboru, w następnym głosowaniu weźmie udział już tylko dwóch kandydatów, którzy w pierwszym głosowaniu uzyskali największą liczbę głosów. W drugim etapie wybór sędziego, spośród dwóch kandydatów dokonywany będzie bezwzględną większością głosów. Zaproponowana formuła powinna zapewnić szeroki konsensus polityczny w odniesieniu do danego kandydata. Wprowadzenie procedury wyboru sędziów Trybunału Konstytucyjnego w drodze głosowania przy ustanowieniu wymogu kwalifikowanej większości 2/3 głosów przy obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów, przyczyni się do zwiększenia ochrony procedury wyboru sędziów Trybunału Konstytucyjnego przed upolitycznieniem, zwłaszcza ze strony pojedynczej partii posiadającej większość zwykłą. Wynika to z negatywnej oceny zjawiska związania procedury wyboru sędziów Trybunału z wolą wyłącznie jednego środowiska politycznego, przy pominięciu zarówno stanowiska i opinii ekspertów i przedstawicieli doktryny, jak i również pominięciu głosu opozycji parlamentarnej. W opinii autorów projektu ustanowienie takiej większości jest uzasadnione potrzebą zagwarantowania niezależności, niezawisłości oraz najwyższego poziomu profesjonalizmu kandydatów wybieranych do sądu konstytucyjnego. Rozwiązanie proponowane przez projektodawców, będzie w wyraźny sposób motywować partię posiadającą większość w parlamencie do szukania kompromisu i liczenia się głosem środowisk eksperckich oraz ich oceną kandydatów. Stanowisko opozycji będzie miało także istotny wpływ na kształtowanie się składu osobowego Trybunału Konstytucyjnego, co pozwoli uniknąć upolitycznienia tej instytucji.”;

8) w uzasadnieniu pkt 2.7. otrzymuje brzmienie:

„2.7. Odpowiadając na krytykę dotyczącą efektywności i sprawności działań Trybunału ze względu na nadmierne obciążenie sędziów Trybunału, zajęciami spoza ich obowiązków związanych z wykonywaniem funkcji sędziego Trybunału, wprowadzono ograniczenie możliwości wykonywania innych zajęć o charakterze zarobkowym i niezarobkowym. Jako zasadę wprowadza się wyłączenie pełnienia przez sędziego Trybunału obowiązków sędziowskich. Sędziowie za zgodą Prezesa Trybunału, mogą łączyć funkcję sędziego Trybunału z pracą naukową i dydaktyczną na uczelni wyższej lub w instytucie naukowym w wymiarze nieprzekraczającym połowy etatu. Zaproponowane rozwiązanie jest kompromisem pomiędzy zapewnieniem efektywności funkcjonowania Trybunału i sprawności orzeczniczej jego Sędziów oraz wykorzystania potencjału naukowego sędziów Trybunału a także promocji działalności Trybunału i jego dorobku orzeczniczego. Wprowadzono wskazany wyjątek mając na uwadze fakt, że sędziowie Trybunału powinni mieć możliwość dzielenia się swoją wiedzą i doświadczeniem ze studentami, innymi ekspertami czy praktykami prawa również na gruncie naukowym. Możliwość zatrudnienia ograniczono jednak do połowy etatu, co jest zgodne z założonym celem wnioskodawców. Sędzia Trybunału powinien wykorzystywać swój czas przede wszystkim na pełnienie obowiązków sędziowskich. Biorąc również pod uwagę chęć skrócenia czasu rozpatrywania spraw napływających do Trybunału, zasadne jest wprowadzenie omawianego ograniczenia. W zaproponowanym rozwiązaniu to do Prezesa Trybunału, który odpowiedzialny jest za sprawne funkcjonowanie Trybunału, należała będzie decyzja dotycząca umożliwienia pracy dydaktycznej i naukowej sędziemu Trybunału. Zgody będzie można udzielić, jeśli nie występują negatywne przesłanki określone w art. 17 ust. 1 Projektu. W założeniach zatem, działalność dydaktyczna i naukowa sędziów Trybunału będzie możliwa tylko w sytuacji, w której nie będzie ona miała negatywnego wpływu na efektywność pracy danego sędziego a ostatecznie całego Trybunału. Ze względu na to, że proponowane rozwiązanie zawęży sędziom dotychczasowy zakres możliwości zatrudnienia, przewidziano przepis przejściowy dla sędziów wybranych przed dniem wejścia w życie ustawy do których w tym zakresie będą stosowane przepisy dotychczasowe.”;

9) w uzasadnieniu po pkt 2.9 dodaje się pkt 2.9a i pkt 2.9b w brzmieniu:

„2.9a. Artykuł 51 projektowanej ustawy jest odpowiedzią na nieprecyzyjne określenie w obowiązującej ustawie z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1064 z późn. zm.) procedury związanej z postępowaniem przed Trybunałem

w przypadku upływu kadencji Sejmu i Senatu. Zgodnie z obecnie obowiązującym stanem prawnym, z jednej strony, art. 69 ustawy stanowił, że w sprawach wszczętych na podstawie wniosku grupy posłów lub senatorów, o którym mowa w art. 191 ust. 1 pkt 1 Konstytucji, zakończenie kadencji Sejmu i Senatu nie wstrzymuje postępowania w Trybunale, a z drugiej strony art. 70 ustawy, stanowi, że postępowanie w takich przypadkach ulega zawieszeniu na 6 miesięcy. Z analizy projektu do ustawy o Trybunale Konstytucyjnym z dnia 25 czerwca 2015 r. wynika, że celem tej regulacji była zmiana ówczesnej praktyki orzeczniczej zgodnie, z którą postępowanie przed Trybunałem w przypadku zakończenia kadencji ulegało dyskontynuacji.

W projektowanym obecnie stanie prawnym zrezygnowano z regulacji, stanowiącej o braku wstrzymania postępowania przed Trybunałem w przypadku zakończenia kadencji Sejmu i Senatu. Jeżeli bowiem celem powyższej regulacji było ustanowienie, iż postępowanie przed Trybunałem nie ulega automatycznie dyskontynuacji na skutek zakończenia kadencji Sejmu i Senatu, to ten sam cel można osiągnąć poprzez pozostawienie regulacji określającej jedynie, że w przypadku zakończenia kadencji Sejmu i Senatu postępowanie ulega zawieszeniu.

Ponadto, zgodnie z obowiązującą ustawą, Trybunał postanawiał o podjęciu zawieszzonego postępowania, jeżeli w terminie 6 miesięcy, wniosek grupy posłów lub senatorów uzyskałby poparcie odpowiednio 50 posłów lub 30 senatorów kolejnej kadencji Sejmu i Senatu. Niniejszy projekt wprowadza zmianę w zakresie terminu na uzyskanie poparcia wniosku przez grupę posłów z 6 do 3 miesięcy. Wprowadzenie terminu trzymiesięcznego ma na celu dalsze usprawnienie prac Trybunału oraz sprawną selekcję wniosków grup posłów oraz senatorów, które w związku z nowym kształtem parlamentu nie uzyskałyby poparcia odpowiedniej liczby posłów. W ocenie projektodawcy trzymiesięczny termin jest wystarczająco długi na wyrażenie poparcia wniosku przez nowo wybraną grupę posłów lub senatorów. Równocześnie, skrócenie terminu z 6 miesięcy do 3 miesięcy pozwala na udroźnienie prac Trybunału poprzez umorzenie wszystkich spraw wszczynanych od początku poprzedniej kadencji na wniosek grupy posłów lub senatorów, które w nowej kadencji nie uzyskały ich poparcia.

2.9b. Wprowadzenie dla Trybunału sześciomiesięcznego terminu instrukcyjnego na rozstrzygnięcie w sprawach skargi konstytucyjnej oraz pytania prawnego (art. 65 ust. 1), ma na celu usprawnienie procesu zarządzania postępowaniem przez Trybunał oraz nadanie priorytetu rozstrzyganiu przez Trybunał spraw, które mają bezpośredni wpływ na prawa jednostki w związku z prowadzonym bądź zakończonym prawomocnie postępowaniem

przed sądem powszechnym lub administracyjnym. Wprowadzony termin sześciomiesięczny stanowi zatem wyraz nadania priorytetu sprawom rozstrzyganym przez Trybunał w przedmiocie kontroli konstytucyjności przepisów prawa, mających wpływ na prawa konkretnych jednostek w ramach realizacji ich praw podmiotowych w stosunku do abstrakcyjnej kontroli konstytucyjności aktów prawnych.

Sześciomiesięczny termin na rozstrzygnięcie w przedmiocie pytania prawnego przez Trybunał, pozwala nie tylko na usprawnienie prac samego Trybunału ale również na sprawne zakończenie postępowania przed sądem powszechnym lub administracyjnym, w trakcie którego pytanie prawne powstało. Skrócenie czasu postępowania przed Trybunałem w przedmiocie pytania prawnego przekłada się bowiem bezpośrednio na skrócenie czasu postępowania przed sądem powszechnym lub administracyjnym oraz sprawniejsze rozstrzygnięcie w przedmiocie indywidualnych praw jednostki.

Sprawne rozstrzygnięcie w przedmiocie pytania prawnego przez Trybunał sprzyja również jak najszybszemu wyeliminowaniu z systemu niezgodnych z Konstytucją przepisów prawa już na etapie postępowania sądowego, bez potrzeby wyczerpania krajowej drogi odwoławczej przez stronę postępowania, jak ma to miejsce w przypadku skargi konstytucyjnej. Sprawna eliminacja niezgodnych z konstytucją przepisów prawa na etapie postępowania przed sądem powszechnym sprzyja również ograniczeniu wydawania przez sądy powszechne wyroków na podstawie przepisów prawa niezgodnych z Konstytucją.

Sześciomiesięczny termin na rozstrzygnięcie przez Trybunał w przedmiocie skargi konstytucyjnej również sprzyja jak najsprawniejszemu wyeliminowaniu z systemu niezgodnych z Konstytucją przepisów prawa, mających bezpośredni wpływ na prawa jednostki. Dodatkowo ponieważ rozstrzygnięcie spraw przez Trybunał na podstawie skargi konstytucyjnej następuje dopiero po wyczerpaniu przez skarżącego krajowej drogi odwoławczej, ustanowienie sześciomiesięcznego terminu na rozstrzygnięcie przez Trybunał w przedmiocie skargi zmierza do maksymalnego ograniczenia w czasie negatywnych efektów istnienia w systemie prawnym przepisu niezgodnego z Konstytucją, który miał wpływ na sytuację prawną jednostki.”.

UZASADNIENIE AUTOPOPRAWKI

Celem zmian zawartych w autopoprawce do poselskiego projektu ustawy o Trybunale Konstytucyjnym jest uwzględnienie części uwag zgłoszonych po przekazaniu projektu do Marszałka Sejmu. Zmiany zaproponowano również w związku ze skierowaniem projektu przez Marszałka Sejmu do wyrażenia opinii przez Komisję Ustawodawczą w trybie art. 34 ust. 8 Regulaminu Sejmu.

Jak wynika z Ekspertyzy prof. Andrzeja Zolla dotyczącej oceny zgodności z Konstytucją RP projektu ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, złożonej przez Klub Poselski Nowoczesną, procedura w zaprezentowanej nowelizacji polegająca na wyborze kandydatów na sędziów Trybunału przez komisję, jest rozwiązaniem konstytucyjnym. Wynika to bowiem z faktu przyznania ustawodawcy uprawnienia przez Konstytucję do zawarcia szczegółowych rozwiązań w tym zakresie w ustawie.

Jednakże kierując się zaleceniami płynącymi z treści Opinii Komisji Weneckiej z 11 marca bieżącego roku, oraz opiniami środowisk eksperckich (w tym przykładowo Raport INPRIS – Instytut Prawa i Społeczeństwa: Wybory sędziów do Trybunału Konstytucyjnego z 2010 roku), projektodawcy przychylają się do uwag i składają w tym zakresie propozycje autopoprawki.

W ocenie autorów projektu autopoprawka przyczyni się to zwiększenia ochrony procedury wyboru sędziów Trybunału Konstytucyjnego przed upolitycznieniem. Ustanowienie większości kwalifikowanej oraz rozszerzenie kręgu podmiotów uprawnionych do wyłaniania kandydatów, jest uzasadnione potrzebą zagwarantowania niezależności, niezawisłości oraz najwyższego poziomu profesjonalizmu kandydatów wybieranych do sądu konstytucyjnego. Rozwiązania proponowane przez wnioskodawców, będą w wyraźny sposób motywować partię posiadającą większość w parlamencie do szukania kompromisu i liczenia się głosem środowisk eksperckich oraz ich oceną kandydatów. Stanowisko opozycji będzie miało także istotny wpływ na kształtowanie się składu osobowego Trybunału Konstytucyjnego, co pozwoli uniknąć upolitycznienia tej instytucji.

Odnosnie katalogu podmiotów które mogą zgłaszać kandydatów na sędziów Trybunału Konstytucyjnego, autorzy projektu uznali za słuszne by zwiększyć udział niepolitycznych gremiów w wyborze sędziów o Krajową Radę Notarialną, Krajową Radę Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym oraz rady wydziałów prawa uczelni, uprawnionych do

nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych. Zdaniem projektodawców zapobiegnie to nie tylko przyszłym sporom w zakresie wyboru sędziów, ale ułatwi czy wręcz realnie umożliwi zakończenie trwającego obecnie szkodliwego paraliżu sądu konstytucyjnego, a także przyczyni się do lepszej ochrony niezależności i niezawisłości sądownictwa w Polsce

Jest to też wyjście naprzeciw oczekiwaniom przedstawicieli doktryny prawa postulujących tego typu rozwiązania od kilkunastu już lat. Przykładowo można przywołać tutaj wypowiedzi prof. Piotra Winczorka z 2009 roku (Nie oskarżajmy pochopnie Trybunału, „Rzeczpospolita” z 12 I 2009) oraz sędzi Teresy Liszcz z roku 2006 („Gazeta Prawna” nr 239 z 8 XII 2006). Głosów w tej sprawie było wiele, a przeważająca ich większość akcentowała konieczność zwiększenia zarówno apolityczności jak i profesjonalizmu w toku procedury wyboru sędziów Trybunału Konstytucyjnego.

Autorzy projektu proponują, wprowadzenie procedury wyboru sędziów Trybunału Konstytucyjnego w drodze głosowania przy ustanowieniu wymogu kwalifikowanej większości 2/3 głosów przy obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Rozwiązanie takie prowadzi do ugruntowania realnej potrzeby kompromisu w zakresie zgłaszanych kandydatów oraz konieczności przeprowadzenia szeroko zakrojonych konsultacji w wyniku których wyłoniony ma być kandydat spełniający oczekiwania co do swojej niezależności. Ponadto będzie on musiał cieszyć się zaufaniem nie tylko jednej partii, posiadającej zwykłą większość w Sejmie. Głos szeroko pojętej opozycji w tak skonstruowanej procedurze wyboru stanie się głosem zauważalnym i zasługującym na realne uwzględnienie.

Podkreślić należy, że złożony projekt po uwzględnieniu zmian zawartych w autopoprawce będzie zgodny z zaleceniami zawartymi w opinii Komisji Weneckiej sformułowanej na wniosek Ministra Spraw Zagranicznych. Opinia ta zawiera zasadnicze zastrzeżenia w odniesieniu do zmian jakie większość parlamentarna wprowadziła do ustawy o Trybunale Konstytucyjnym w drodze uznanej za niekonstytucyjną – nowelizacji z grudnia 2015 roku. Opinia Komisji Weneckiej stanowi w istocie zbiór wytycznych, którymi należy się kierować mając na celu z jednej strony chęć osiągnięcia kompromisu politycznego w

sprawie roli i funkcjonowania Trybunału Konstytucyjnego jak i dobro polskiego porządku prawnego.

Autorzy projektu przyjęli w autopoprawce przede wszystkim uwagi podmiotów opiniujących projekt wskazujące na niezgodność z Konstytucją lub wyrażające istotne wątpliwości co do zgodności z Konstytucją. W tym zakresie uwzględniono zwłaszcza uwagi dotyczące naruszenia zasady autonomii regulaminowej Sejmu poprzez wykreślenie przepisów dotyczących komisji nadzwyczajnej powoływanej do wyłonienia kandydata na sędziego Trybunału Konstytucyjnego i wyeliminowanie „preselekcji kandydatów”. Nadto uwzględniono niektóre inne uwagi o charakterze merytorycznym lub systemowym.

Skutki społeczne gospodarcze i finansowe projektu ustawy, do którego jest zgłoszona autopoprawka nie ulegają zmianie.

Treść autopoprawki nie jest objęta przepisami prawa Unii Europejskiej.

Janina Bogdan - Polak

Warszawa, 12 maja 2016 r.

BAS-WAPEiM-994/16

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o Trybunale Konstytucyjnym (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Kamila Gasiuk-Pihowicz) w wersji uwzględniającej autopoprawkę

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2012 r. poz. 32, ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektowanej regulacji

Projekt zmierza do uchwalenia ustawy o Trybunale Konstytucyjnym oraz do uchylenia ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1064, ze zm.). Projektowana ustawa określa siedzibę, organizację i tryb postępowania przed TK. Kolejne rozdziały projektowanej ustawy dotyczą przepisów ogólnych, organów TK, sędziów TK, zasad ogólnych postępowania przed TK, wstępnej kontroli wniosków, pytań prawnych i skarg, rozprawy i posiedzenia, orzeczeń TK, postępowań w sprawie zgodności z Konstytucją celów lub działalności partii politycznych, w sprawie rozstrzygnięcia sporu kompetencyjnego oraz w sprawie stwierdzenia przeszkody w sprawowaniu urzędu przez Prezydenta RP, biura TK i przepisów zmieniających, przejściowych i końcowych. Projekt zmierza do zmiany art. 43 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2011 r. Nr 155, poz. 924, ze zm.).

Projektowana ustawa ma wejść w życie po upływie 30 dni od dnia jej ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Materia, której dotyczy projekt, pozostaje poza zakresem regulacji prawa Unii Europejskiej.

3. Analiza projektu pod kątem prawa Unii Europejskiej

Projekt nie reguluje kwestii objętych zakresem prawa Unii Europejskiej.

4. Konkluzja

Projekt ustawy o Trybunale Konstytucyjnym nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

M. Warciński

Michał Warciński

BAS-WAPEiM-995/16

Warszawa, 12 maja 2016 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o Trybunale Konstytucyjnym (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Kamila Gasiuk-Pihowicz) w wersji uwzględniającej autopoprawkę jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

Projekt zmierza do uchwalenia ustawy o Trybunale Konstytucyjnym oraz do uchylenia ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1064, ze zm.). Projektowana ustawa określa siedzibę, organizację i tryb postępowania przed TK. Kolejne rozdziały projektowanej ustawy dotyczą przepisów ogólnych, organów TK, sędziów TK, zasad ogólnych postępowania przed TK, wstępnej kontroli wniosków, pytań prawnych i skarg, rozprawy i posiedzenia, orzeczeń TK, postępowań w sprawie zgodności z Konstytucją celów lub działalności partii politycznych, w sprawie rozstrzygnięcia sporu kompetencyjnego oraz w sprawie stwierdzenia przeszkody w sprawowaniu urzędu przez Prezydenta RP, biura TK i przepisów zmieniających, przejściowych i końcowych. Projekt zmierza do zmiany art. 43 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2011 r. Nr 155, poz. 924, ze zm.). Projekt nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Projekt nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.

Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Warciński

PROKURATORIA GENERALNA SKARBU PAŃSTWA

Główny Urząd Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa

ul. Hoża 76/78, 00-682 Warszawa
tel.: (+48) 022 392-31-17; fax: (+48) 022 392-31-20

www.prokuratoria.gov.pl
e-mail: kancelaria@prokuratoria.gov.pl

KR-51-211/16/PDO

W/3208/16

Warszawa, 2016.06.3

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L. dz.

03. 06. 2016

Data wpływu

Pan
Adam PODGÓRSKI
Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Podkomisarzu,

W odpowiedzi na pismo z dnia 17.05.2016 r., znak: GMS-WP-173-48/16, dotyczące zaopiniowania autopoprawki do poselskiego projektu ustawy o Trybunale Konstytucyjnym (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Kamila Gasiuk-Pihowicz), w załączeniu przekazuję opinię Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa do przedłożonego projektu.

Z poważaniem

PREZES
Prokuraturii Generalnej
Skarbu Państwa

Leszek Bosek

Otrzymują:

- 1) adresat – 1 egz.,
- 2) a/a – 1 egz.

**Opinia do autopoprawki do poselskiego projektu ustawy o Trybunale Konstytucyjnym
(przedstawiciel wnioskodawców: poseł Kamila Gasiuk-Pihowicz)**

W związku z otrzymaniem do zaopiniowania *autopoprawki do poselskiego projektu ustawy o Trybunale Konstytucyjnym (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Kamila Gasiuk-Pihowicz)*, zauważa się, co następuje:

Z uwagi na fakt, iż z jednym wyjątkiem (projektowany art. 13) projekt po uwzględnieniu autopoprawki nie zawiera zmian w zakresie przepisów budzących wątpliwości szczegółowo opisanych w poprzedniej opinii dotyczącej tego projektu (dołączonej do pisma PGSP z dnia 17 marca 2016 r., znak: KR-51-64/16/PDO, DSA/1073/16), podtrzymać należy co do zasady wówczas zgłoszone wątpliwości, zastrzeżenia i uwagi, z wyjątkiem tylko wycofania się z uwag do projektowanego art. 13.

STARSZY RADCA
Prokuratury Generalnej
Skarbu Państwa
K. Gasiuk-Pihowicz
dr Krzysztof Gasiuk-Pihowicz

STARSZY RADCA
Prokuratury Generalnej
Skarbu Państwa
Pawel Dobroczycki
Paweł Dobroczycki